

ชีวประวัติและวิธีการเยียวยาทางจิตใจของพระสงฆ์ : กรณีศึกษาพระปพนพัชร จิรธัมโม วัดคำประมง

ณัฐนัย ไตปัญญาวูธ, ศศ.บ.* © โสรัช โพธิ์แก้ว, ปร.ด. © จิราพร เกศพิชญวัฒนา, ปร.ด.

บทคัดย่อ

พระปพนพัชร จิรธัมโม หรือที่ทุกคนเรียกว่า หลวงตาปพนพัชร เริ่มต้นเยียวยาจิตใจผู้ป่วยมะเร็งและญาติ ตลอดจนผู้ที่มีความทุกข์ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ มูลเหตุเกิดจากการที่ท่านป่วยเป็นมะเร็งหลังโพรงจมูก ทำให้ท่านทราบถึงความทุกข์ทั้งทางกายและจิตใจของผู้ป่วย และญาติ ช่วงเวลานั้นธรรมะและการปฏิบัติตามแนวทางพระพุทธศาสนาคือหนทางในการเยียวยาจิตใจที่ท่านใช้ หลังจากผ่านพ้นความเจ็บปวดนั้นมาได้ ท่านมีความตั้งใจที่จะช่วยเหลือผู้ป่วยมะเร็งและญาติด้วยวิธีทางพระพุทธศาสนา

แนวทางในการเยียวยาจิตใจของหลวงตา คือ ให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน ใช้เวลาแก่ผู้ที่มีความทุกข์ในการเข้าใจชีวิต ให้ความรักและความเมตตาแก่ผู้ที่มีความทุกข์ ให้ธรรมะและนำปฏิบัติธรรม

Abstract

Phra Paponpatchara Jiraddhammo or Laungta Paponpat has started a psychological healing program for cancer patients, their families, and people with suffering since 2006. Since he himself once suffered from cancer of the nasopharynx, he came to understand the physical and psychological sufferings of cancer patients and their families. During the time of his illness, he healed his spirit by practicing dharma and contemplative meditation to relieve both his physical and psychological sufferings. Having overcome the painful period of his illness, he was inspired to help cancer patients and their families through Buddhist means.

* ศศ.บ. (เกียรตินิยมอันดับ ๑) วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล,

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทความวิจัยชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสบการณ์ในการเยียวยาทางจิตใจ : กรณีศึกษาพระปพนพัชร จิรธัมโม วัดคำประมง จ.สกลนคร” ของนายณัฐนัย ไตปัญญาวูธ โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.โสรัช โพธิ์แก้ว คณะจิตวิทยา และรองศาสตราจารย์ ดร.จิราพร เกศพิชญวัฒนา คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Phra Paponpatchara Jiraddhammo employed 4 types of psychological healings, which include: (1) giving general basic support, (2) conversing in length with suffering people in order to help them understand the truths of life, (3) providing love and kindness to people with sufferings, and (4) teaching dharma and leading them in dharma practice.

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

นักบวชเป็นตัวแทนของศาสนา ที่น้อมนำคำสอนทางศาสนาใช้ในการดำเนินชีวิต และอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มุ่งขัดเกลาจิตใจของตนด้วยคำสอนทางศาสนา และสร้างประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นบนพื้นฐานทางศาสนาที่ตนนับถือ (Leavey, Loewenthal, & King, 2007) บทบาทของนักบวชในแต่ละศาสนามีจุดร่วมที่เหมือนกันคือ การรักษาและดำรงไว้ซึ่งคำสอนทางศาสนา แสดงออกมาเป็นการเผยแผ่ศาสนาให้แก่ประชาชน (Leavey, et al., 2007; Peltzer, 1997) ดังนั้นนักบวชจึงดำเนินกิจกรรมเพื่อให้ตนเองได้ขัดเกลาจิตใจควบคู่ไปกับการบรรลุถึงเป้าหมายโดยแสดงออกมากในหลายรูปแบบ ทั้งการเทศน์สั่งสอน การเป็นผู้นำในกิจกรรมสังคมสงเคราะห์ที่ด้านต่างๆ การเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนที่ตนอยู่อาศัย (Peltzer, 1997)

แม้กิจกรรมของนักบวชจะแสดงออกในหลายด้านทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม การศึกษา หรือแม้กระทั่งทางการแพทย์ แต่จุดประสงค์หลักของนักบวชคือ การเป็นที่พึ่งทางจิตใจให้แก่มนุษย์ ดังงานวิจัยของ Leavey, Loewenthal, และ King (2007) ที่ศึกษาบทบาทของนักบวชทั้งสามศาสนา คือ คริสต์ศาสนา ศาสนาอิสลาม และศาสนาฮินดู ในการเป็นที่พึ่งทางจิตใจของศาสนิกชน และปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการช่วยเหลือศาสนิกชน พบว่าเมื่อศาสนิกชนประสบปัญหาในชีวิต พวกเขาเลือกที่จะเข้าพบนักบวชในศาสนาที่ตนเองนับถือมากกว่าผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิต ซึ่งนักบวชมีความเต็มใจและสามารถช่วยเหลือคนที่เข้ามาหาตามกำลังความสามารถของตนบนพื้นฐานทางศาสนาที่ตนเองนับถือ โดยเน้นในเรื่องของจิตใจของคนที่มาหาพวกเขา แต่ถ้าผู้ที่เข้ามาหาไม่อาจหนักเกินความสามารถของตน นักบวชที่ทำการช่วยเหลือจำเป็นต้องส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านต่อไป ดังนั้นนักบวชในแต่ละศาสนาจะมีอิทธิพลต่อศาสนิกชนในหลายด้าน และนักบวชจะเข้ามา

มีความสัมพันธ์กับสังคมที่ตนอยู่อาศัยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและผู้นำในชุมชน (Kate, Spitzer, & Koffman, 2009)

พระสงฆ์กับบทบาททางสังคม กรณีประเทศไทย

ประเทศไทยในปัจจุบันเป็นประเทศที่มีเสรีภาพในการนับถือศาสนา อย่างไรก็ตามคนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (พระราชวรณฺี (ป.อ. ปยุตฺโต), ๒๕๒๗; Heinz, 1988) มีผลทำให้พระพุทธศาสนาอยู่คู่กับสังคมไทยมาเป็นเวลานาน และมีบทบาทต่อสังคมในด้านต่างๆ เป็นจำนวนมาก (บรรพต วีระลัย, บุญลือ วันทายนต์ และอร วีระลัย, ๒๕๒๓; พระราชวรณฺี (ป.อ. ปยุตฺโต), ๒๕๒๗; Heinze, 1951) สถาบันพุทธศาสนาและพระสงฆ์จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งในการให้ความช่วยเหลือสังคมไทย โดยมีส่วนสำคัญในการกล่อมเกล่าจิตใจ และในการแก้ไขปัญหาทางสังคมในด้านต่างๆ เป็นจำนวนมาก เช่น ปัญหาเสพติด การดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวี การให้ที่อยู่อาศัยแก่คนไร้ที่อยู่อาศัย การเป็นที่ปรึกษาปัญหาชีวิต และการให้บริการการศึกษา เป็นต้น (พระมหาไพสิทธิ ลัตยารุช, ๒๕๔๒; สมบัติ สกุลพรรณ, ๒๕๔๒; พระมหาบุญเกิด มะพารมย์, ๒๕๔๔) แม้กระทั่งในปัจจุบันความสำคัญดังกล่าวยังคงมีปรากฏอยู่ พระภิกษุสงฆ์และวัดยังต้องรับหน้าที่ในการช่วยเหลือสังคมอยู่ตลอดไป

พระศรีวิสุทธิโมลี (อ๋างใน นวรัตน์ สุวรรณพอง, ๒๕๒๔) กล่าวว่า ในการช่วยเหลือสังคมนี้ที่พระสงฆ์จะทำได้โดยตรง คือ งานเยียวยาทางจิตใจเป็นหลัก ขณะที่การช่วยเหลือทางวัตถุมีโดยทางอ้อมด้วยการแนะนำชักจูงผู้อื่นให้กระทำหรือนำสิ่งของมาบริจาคแบ่งปันกัน แต่เป็นกิจกรรมชั่วคราว การเยียวยาทางจิตใจของพระสงฆ์ที่ทำได้ คือ

๑. การให้คำแนะนำทางจิตใจเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับชีวิตต่างๆ

๒. การเป็นที่พึ่งให้ความร่มเย็นทางจิตใจ ด้วยการประพุดิตนเป็นตัวอย่าง ตลอดจนการจัดสถานที่วัดให้มีความสงบร่มเย็น

๓. การให้คำแนะนำปรึกษาด้านอื่นๆ เช่นทางวิชาการ

๔. ในสังคมชนบทที่กำลังพัฒนา พระจะเป็นผู้นำในท้องถิ่น เป็นศูนย์รวมของชาวบ้านมาทำงานร่วมมือกันในด้านต่างๆ และเป็นที่ปรึกษาให้แก่ชาวบ้านไปด้วย

๕. การสงเคราะห์บำรุงขวัญ แสดงออกมาเป็นบทบาทในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ เพื่อเป็นสิ่งปลอบประโลมใจให้กับประชาชน

บทบาทของพระสงฆ์ในเรื่องการเยียวยาจิตใจให้แก่ประชาชนมีความเด่นชัดมาตั้งแต่อดีต และบทบาทนี้ยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวรัตน์ สุวรรณผ่อง (๒๕๒๔) ที่ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ไทยกับงานสังคมสงเคราะห์จิตเวช ผลการศึกษาพบว่า พระสงฆ์กลุ่มตัวอย่างเคยเป็นที่ปรึกษาปัญหาชีวิตต่างๆ แก่ประชาชนสูงถึงร้อยละ ๘๘.๑๔ และพระสงฆ์ส่วนใหญ่คิดว่ามีความสามารถ มีความพร้อมเหมาะสมที่จะช่วยเหลือประชาชนด้านปัญหาทางจิตใจ และเห็นด้วยว่าควรมีบทบาทเพิ่มขึ้นในงานสังคมสงเคราะห์จิตเวชถึงร้อยละ ๙๒.๓๘ โดยใช้วิธีการพัฒนาจิตใจประชาชนด้วยหลักธรรม ร้อยละ ๘๗.๑๖ งานวิจัยชิ้นนี้เป็นเครื่องยืนยันความสำคัญของพระสงฆ์ในฐานะผู้นำและที่พึ่งทางจิตใจของประชาชน ประชาชนที่เป็นชาวพุทธจำนวนมาก เลือกที่จะเข้ามาพบพระสงฆ์เพื่อขอคำปรึกษาปัญหาชีวิตของพวกเขา การให้คำปรึกษาของพระสงฆ์จึงมีความหมายต่อการดำเนินชีวิตของชาวพุทธ ชื่นจิตต์ เพชรชาติ (๒๕๔๔) ศึกษาความสามารถในการให้คำปรึกษาของพระภิกษุสงฆ์ พบว่า พระภิกษุส่วนใหญ่มีความสามารถในการให้คำปรึกษาได้ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๑ รองลงมามีความสามารถ

ในการให้คำปรึกษาได้ในระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ ๒๘.๙ มีเพียงร้อยละ ๖ เท่านั้น

ผลการวิจัยข้างต้นทำให้ทราบว่า บทบาทของพระสงฆ์กับงานทางด้านการเยียวยาจิตใจมีความสำคัญและเป็นวัตรปฏิบัติที่พระสงฆ์พึงปฏิบัติเพื่อสร้างประโยชน์สุขแก่คนในสังคม พระสงฆ์แต่ละรูปมีบทบาทที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้าน (หาญณรงค์ คชะ, ๒๕๕๐) หมอพระรักษาชาวบ้านด้วยการแพทย์แผนโบราณ (พระมหาธานี นันทวิสาร, ๒๕๕๐) พระสงฆ์แต่ละรูปจึงได้ทำงานประสานความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน บทบาทของพระสงฆ์หลายรูปได้กลายเป็นที่ยอมรับและเป็นที่รู้จักในสังคมปัจจุบัน ประสพการณ์ทางจิตใจที่พระสงฆ์ได้เรียนรู้จากการทำงาน ตลอดจนวิธีการทำงานของพวกเขา จึงเป็นสิ่งที่มีความค่าและมีความหมายต่อสังคม คนในสังคมสามารถเรียนรู้ประสบการณ์และวิธีการทำงานของท่านเพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

พระพนพพัชร จิรธัมโม กับงานเยียวยาทางจิตใจ

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการเยียวยาทางจิตใจของพระสงฆ์ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษากรณีพระพนพพัชร จิรธัมโม วัดคำประมง ต.สว่าง อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร พระพนพพัชร เป็นลูกศิษย์ของ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร (พระญาณสิทธาจารย์) ปัจจุบันท่านเป็นเจ้าอาวาสวัดคำประมง ท่านมีบทบาทเป็นที่รู้จักในสังคมด้านการเยียวยาผู้ป่วยมะเร็งตลอดจนญาติของผู้ป่วยโดยใช้วิธีการรักษาแบบผสมผสานระหว่างแนวทางพระพุทธศาสนา ควบคู่กับการแพทย์สมัยใหม่ และธรรมชาติบำบัด ท่านได้ก่อตั้งและเป็นประธานอโรคยศาลเพื่อเยียวยารักษาผู้ป่วยมะเร็ง และญาติของผู้ป่วย สาเหตุของการก่อตั้งอโรคยศาล

เนื่องจากในปี ๒๕๓๙ พระปพนพัชรป่วยเป็นมะเร็งหลังโพรงจมูก (Nasopharynx) ได้ทำการรักษาทั้งแพทย์แผนปัจจุบัน ผสมผสานกับการใช้สมุนไพรไทย และสมาธิบำบัดจนหายป่วย ท่านเห็นตระหนักว่าคนจำนวนมากป่วยเป็นมะเร็ง บางคนไม่สามารถรักษาหายได้ บางคนสูญเสียเงินจำนวนมากไปกับการรักษาที่โรงพยาบาล นำมาซึ่งความทุกข์ในตัวผู้ป่วยและญาติของผู้ป่วย พระปพนพัชรจึงมีปณิธานที่จะสร้างอโรคยศาลนี้ขึ้นมาเพื่อช่วยผู้ป่วยมะเร็งและญาติของผู้ป่วยโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ

บทบาทการเยียวยาผู้ป่วยมะเร็งของพระปพนพัชร จิรธัมโมเป็นที่ยอมรับในสังคม ดังเห็นได้จากผลงานด้านต่างๆ ที่ปรากฏขึ้นในสังคมทั้งการเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษในองค์กรภาครัฐบาลและเอกชน เช่น ในปี ๒๕๕๐ ท่านเป็นวิทยากรบรรยายเรื่อง “การใช้วิถีพุทธในการดูแลผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย” ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และการมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เข้ามาศึกษาดูงานวิธีการเยียวยาผู้ป่วยมะเร็งของพระปพนพัชรอย่างต่อเนื่อง

พระปพนพัชรเป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งโครงการ “มาเป็นจิตอาสากันเถอะเพียงปีละ ๑ วัน” ซึ่งมีบุคคลเข้าร่วมโครงการเป็นจิตอาสาทั้งแพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา เภสัชกร และชาวบ้านทั้งในจังหวัดสกลนครและต่างจังหวัด รวมทั้งชาวต่างประเทศเข้ามาช่วยงานตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทำให้อโรคยศาลได้ช่วยเหลือผู้ป่วยมะเร็งมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ จนถึงปัจจุบัน (มณี วรรณเจริญกิจ, ม.ป.ป.)

ความเสียสละและการทุ่มเทกายและใจ เพื่อเยียวยาเพื่อนมนุษย์ที่ประสบกับความทุกข์ใจของพระปพนพัชร ทำให้ทางโรงพยาบาลขอนแก่นมอบโล่ดีเด่นกาชาดไทยภายใต้โครงการ “ประสานงาน...ประสานใจ” แก่พระปพนพัชรในปี ๒๕๕๐ และในปี ๒๕๕๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครถวายปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต-

กิตติมศักดิ์ (วท.ด.) สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชนแก่พระปพนพัชร ปีเดียวกันกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดงานวันสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ และวันอาสาสมัครไทยได้มอบรางวัลองค์กรที่มีกิจกรรมทางสังคมดีเด่น นอกจากนี้ท่านยังได้รับรางวัลนิสิตเก่าดีเด่นมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเภทนักบริการสังคม และในปี ๒๕๕๒ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครได้ยกย่องท่านเป็น “บุคคลต้นแบบ” รางวัลและการยกย่องจากบุคคลในสังคมเป็นสิ่งแสดงความสามารถของพระปพนพัชร จิรธัมโม แต่อย่างไรก็ตาม คุณค่าของงานที่พระปพนพัชรทำไม่ใช่รางวัลที่ได้รับ แต่เป็นผลลัพธ์ที่ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยได้จากการเยียวยาจากท่าน

ความโดดเด่นในงานเยียวยาของพระปพนพัชรคือการเยียวยาผู้ป่วยมะเร็งด้วยสมุนไพรตามธรรมชาติ ไปจนกว่าอาการของผู้ป่วยจะทุเลาเบาบางลง หรือหมดสิ้นด้วยวิถีแห่งธรรมะ ธรรมชาติบำบัด และการแพทย์แบบองค์รวมโดยให้ความสำคัญทั้งกาย จิตใจ จิตวิญญาณ และสังคมให้มีความสอดคล้องเป็นเนื้อเดียวกันในกระบวนการเยียวยา (มณี วรรณเจริญกิจ, ม.ป.ป.) ท่านจึงให้ความสำคัญทั้งทางกายและทางจิตใจ ใดๆก็ตาม ท่านตระหนักเห็นว่าการเยียวยาทางจิตใจมีส่วนสำคัญที่ส่งผลออกมาทางกาย ดังนั้น เป้าหมายของการเยียวยาไม่ได้อยู่ที่รักษาโรคให้หาย หรือทุเลาเบาบางลงเพียงอย่างเดียว หากแต่อยู่ที่สามารถตอบสนองความต้องการตามธรรมชาติของผู้ป่วย ที่ต้องการความเข้าใจในชีวิตและมีความสุขในช่วงที่เจ็บป่วย ถ้าหากว่าจะต้องเสียชีวิตก็เสียชีวิตไปอย่างสุขสงบบนพื้นฐานของการปฏิบัติตามแนวทางพุทธศาสนา และวิทยาศาสตร์การแพทย์

วิธีการเยียวยาที่เน้นทางจิตใจของพระปพนพัชรทำให้ณรงค์ศักดิ์ ธีระวงษ์ (๒๕๕๑) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการบำบัดผู้ป่วยมะเร็ง ณ อโรคยศาล และพบว่าผู้ป่วยมะเร็งส่วนใหญ่ที่อยู่ในระยะสุดท้ายเสียชีวิตไปอย่างสงบสุข

พระปณพัชรสามารถช่วยผู้ป่วยลดความกลัวต่อการเจ็บปวด โดยผู้ป่วยเห็นสัจจะธรรมของชีวิต และมีสุขภาพจิตที่มั่นคงในการต่อสู้กับโรคมะเร็ง ขณะที่ผู้ป่วยและญาติมีความพึงพอใจอย่างสูงต่อวิธีการรักษาของพระปณพัชร ผลการวิจัยแสดงให้เห็นการทำงานด้านการเยียวยารักษาของพระปณพัชร ที่ให้ความสำคัญแก่จิตใจของผู้ป่วยเป็นหลัก ทำให้ผู้ป่วยสามารถเข้าใจและยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นกับชีวิตของตนเอง การทำงานของพระปณพัชรไม่ได้เยียวยาเฉพาะผู้ป่วยมะเร็งเท่านั้น แต่การทำงานของท่านครอบคลุมไปถึงการเยียวยาจิตใจญาติของผู้ป่วยที่อยู่ใน อโรคยศาลด้วยเช่นเดียวกัน

ผู้วิจัยซึ่งกำลังศึกษาในด้านจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธมีความเห็นว่า วิธีการเยียวยาทางจิตใจของพระปณพัชรต่อประชาชน จะเป็นประโยชน์ต่อวงการจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ โดยเข้าใจว่า นักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ คือผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับจิตใจ ไม่ว่าบุคคลเหล่านั้นจะมีความสุขหรือความทุกข์บนพื้นฐานหลักธรรมทางพุทธศาสนา (โสริช โพธิแก้ว, ๒๕๕๒) ดังนั้น การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธคือการเยียวยา ฟั่นฟู และพัฒนาจิตใจของบุคคลเหล่านั้น ให้พวกเขาสามารถดำเนินชีวิตไปด้วยจิตใจที่ยอมรับความเป็นจริงของชีวิตบนพื้นฐานแห่งสัมมาทิฐิ คือ การเข้าใจในโลกและชีวิตของตนเอง และขยายใจที่ยอมรับความจริงให้กว้างออกสู่ภายนอก (โสริช โพธิแก้ว, ๒๕๕๒) บทบาทของนักจิตวิทยาการปรึกษาจึงมีความสอดคล้องกับบทบาทของพระปณพัชร จิรัธมโมในงานเยียวยาทางจิตใจประชาชน นักจิตวิทยาการปรึกษานั้นเปรียบเหมือนพระจันทร์ที่ส่องแสงยามค่ำคืน พระปณพัชรก็เช่นเดียวกัน ยามที่ประชาชนมีความทุกข์ ท่านคือผู้ที่ให้แสงสว่าง และนำผู้ที่มีความทุกข์ออกจากทุกข์ในชีวิต

จากความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น เห็นได้ว่าพระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางจิตใจของ

ประชาชน วัตรปฏิบัติของพวกท่านนอกจากมุ่งพัฒนาตนเองบนพื้นฐานพุทธศาสนา พระสงฆ์ยังเยียวยาประชาชนที่ประสบความทุกข์กายและจิตใจตามวิถีแห่งพุทธศาสนา ดังเช่นการทำงานของพระปณพัชร จิรัธมโม จะเห็นได้ว่าท่านมีความโดดเด่นในการเยียวยาจิตใจผู้ป่วยมะเร็ง ตลอดจนญาติผู้ป่วย จนเป็นที่ยอมรับในสังคม รางวัลและผลงานจากภาครัฐและเอกชนเป็นเครื่องแสดงความน่าเชื่อถือต่อตัวท่าน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเลือกศึกษาวิธีการเยียวยาทางจิตใจของพระปณพัชร จิรัธมโม ในแง่มุมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประวัติชีวิตส่วนตัว การดำเนินชีวิตประจำวัน ที่สอดคล้องกับวิธีการเยียวยาทางจิตใจ ตลอดจนผลจากการเยียวยาทางจิตใจของพระปณพัชร เพื่อให้เกิดความเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกในการทำงานของพระปณพัชรว่าเป็นอย่างไร ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในสายงานการปรึกษาเชิงจิตวิทยา นักจิตวิทยาการปรึกษาสามารถประยุกต์ใช้แนวทางของพระปณพัชรในการเยียวยาจิตใจประชาชน ในบริบทที่คล้ายคลึงกับงานวิจัย นักจิตวิทยาการปรึกษาสามารถเข้าใจและทำงานร่วมกับพระสงฆ์ในการเยียวยาทางจิตใจและส่งเสริมสุขภาพจิตให้กับประชาชนต่อไป

ชีวประวัติหลวงตาปณพัชร จิรัธมโม

ช่วงวัยเด็ก

หลวงตาปณพัชร จิรัธมโม มีนามเดิมว่า นายพัลลภ ภิบาลภักดี เกิดวันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๗ ปีมะเส็ง จังหวัดกาญจนบุรี ตำบลท่าล้อ อำเภอท่าม่วง เวลาประมาณ ๐๗.๐๐ นาฬิกา เป็นบุตรของพ.ต.ท. ภิบาลภักดี และนางประภาศรี ศตตะเสียว แต่ทั้งสองได้แยกทางกันตั้งแต่วัยเยาว์ หลวงตายังเล็กและจำความไม่ได้ ชีวิตหลวงตาจึงไม่เคยเห็นหน้าแม่ผู้ให้กำเนิด บิดาของหลวงตาได้แต่งงานใหม่กับนางอุษา ภิบาลภักดี ซึ่งแม่อุษาได้เลี้ยงหลวงตามาตั้งแต่เล็ก หลวงตาจึงคิดว่าแม่อุษาเป็นแม่แท้ๆ ของตน จนกระทั่ง

หลวงตามีอายุ ๑๖ ปี ได้พบน้องสาวที่โรงพยาบาลธนบุรี น้องสาวได้เอารูปคุณแม่ประภาศรีให้ดูและบอกว่าเป็นแม่ผู้ให้กำเนิด หลวงตาไม่ได้มีความรู้สึกโกรธหรือเสียใจแต่อย่างใดเมื่อรู้ความจริง ท่านยังอาศัยอยู่กับครอบครัวเดิมด้วยความสำนึกบุญคุณที่แม่อุษาเลี้ยงดูท่าน มาตั้งแต่ยังเล็ก ท่านให้ข้อมูลว่า

สมัยยังเด็กๆ แม่เลี้ยงเคยดูว่าเขียนดี
เรามีโกรธตอบ มีน้อยใจไปตามประสาเด็ก
ยังคิดไปกระโดดน้ำตายที่สะพานแม่น้ำแม่
กลอง พอโดนตีบ่อยๆ ก็เลิกคิด เพราะแม่
เลี้ยงเขาก็ให้ข้าวให้น้ำเลี้ยงเรามาต้องอโหสิ
คนเรานั้นต้องคิดถึงข้าวแดงแกงร้อน คิดถึง
บุญคุณที่ช่วยเหลือเรา

(มณี วรรณเจริญกิจ, ม.ป.ป.: ๑๓)

ความสำนึกบุญคุณต่อผู้มีพระคุณ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในจิตใจของเด็กชายพัลลภในช่วงเวลานั้นและกลายเป็นคุณสมบัติของท่านที่ติดตัวมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ไม่ใช่เพียงเฉพาะกับคนเท่านั้น เด็กชายพัลลภยังมีสำนึกบุญคุณแม้กระทั่งสัตว์ที่เป็นเพื่อนร่วมโลก โดยมีอยู่ครั้งหนึ่งเมื่อตอนที่ท่านยังเป็นเด็ก ท่านไม่มีเงินต้องอดข้าว มีสุนัขคาบถุงกล้วยทอดมาให้ท่าน เหตุการณ์ในครั้งนั้นกลายเป็นความทรงจำที่ประทับใจที่เกิดขึ้นในวัยเด็กของเด็กชายพัลลภมาจนถึงปัจจุบัน

ในช่วงวัยเรียน เนื่องจากบิดาเป็นตำรวจต้องไปปราบโจรในหลายพื้นที่ ชีวิตของเด็กชายพัลลภเหมือนเร่ร่อนไม่สามารถอยู่ประจำที่ใดที่หนึ่งได้เป็นเวลานาน ความผูกพันกับคนในชุมชนที่อาศัยอยู่รอบข้างจึงไม่เกิดขึ้นมากนักกับเด็กชายพัลลภ จนวันหนึ่งบิดาจึงตัดสินใจว่าต้องนำเด็กชายพัลลภ ซึ่งในขณะนั้นกำลังจะเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา ไปฝากเข้าเรียนโรงเรียนดรุณราชบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนคริสต์และเป็นโรงเรียนประจำ ระบบการเรียนการสอนของที่นี่เป็นแบบฝรั่ง ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบาทหลวง

ชาวอิตาลี ซึ่งเป็นคนเคร่งครัดระเบียบวินัย ดังนั้นวิถีการใช้ชีวิตในโรงเรียนตั้งแต่ตื่นนอน เข้าเรียน จนกระทั่งเข้านอนได้หล่อหลอมเด็กชายพัลลภให้เป็นคนที่เคร่งครัดในระเบียบวินัยมาจนถึงปัจจุบัน ท่านต้อง “ฝึกการตื่นนอนแต่เช้า สวดมนต์ในพระคัมภีร์ ๘ โมงเช้ากินข้าว เรียนหนังสือสมัยก่อนทีวีไม่มีดู จะเล่นกีฬา อ่านหนังสือก่อน จะกินข้าวเย็น ๒ ทุ่ม ก่อนนอนต้องอ่านคัมภีร์อีก ชีวิตอยู่กับฝรั่งตลอด ทำให้หลวงตามีชีวิตที่เป็นระเบียบวินัยมาก เรียบร้อยเองโดยธรรมชาติ” (อ้างแล้ว: ๑๙, ๒๒)

หลังจากที่เด็กชายพัลลภเข้ามาใช้ชีวิตในโรงเรียนกินนอน จากที่เคยเร่ร่อนติดตามพ่อไปตามที่ต่างๆ ไม่เคยได้มีความผูกพันและสัมผัสกับสิ่งรอบข้างอย่างจริงจัง หรือเพียงเริ่มจะสนิทกับสิ่งใดก็มีอันจะต้องจำจากไปเพราะหน้าที่ที่ต้องติดตามพ่อ การมาใช้ชีวิตในโรงเรียนกินนอนกลับทำให้มีเรื่องราวต่างๆ มากมาย สายใยความผูกพันที่ก่อตัวขึ้นระหว่างเพื่อน ครูอาจารย์ หรือแม้กระทั่งพ่อค้าแม่ค้ารอบโรงเรียน ทำให้เด็กชายพัลลภได้ใช้ชีวิตในวัยเด็กอย่างเต็มตัว เพราะชีวิตในวัยเรียนของเด็กชายพัลลภไม่ได้แตกต่างไปจากเด็กทั่วไป ที่มีเที่ยวเล่นสนุกสนานเฮฮา ทะเลาะเบาะแว้งกันบ้าง ซึ่งถือเป็นเรื่องธรรมดา ตามประสาเด็กผู้ชาย ท่านบอกว่าในสมัยเด็กท่านเป็นคนที่ไม่ชอบความไม่ยุติธรรม ใครหาเรื่องมาท่านพร้อมที่จะเผชิญหน้า ท่านรักความถูกต้อง และการที่ท่านไม่ได้มีโอกาสกลับบ้านบ่อยเหมือนกับเพื่อนคนอื่นๆ ทำให้ท่านต้องเรียนรู้การใช้ชีวิตด้วยตนเอง ท่านบอกว่า “เล็กๆ หลวงตาเป็นเด็กดีมีคนหนึ่งมักจะโดนตีคนแรก คุณเข้าหน้าห้องรวมกับเพื่อนเป็นร้อย” (อ้างแล้ว, ๒๒)

ดังที่รู้กันว่าระบบการศึกษาในโรงเรียนคริสต์เตียนทางโรงเรียนไม่ได้ให้เพียงความรู้ทางด้านวิชาการเท่านั้น แต่ความรู้ทางศาสนาคริสต์ก็เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตของเด็กนักเรียนในโรงเรียนแห่งนี้ เด็กหลายคนอาจจะได้รับการปลูกฝังให้มีศรัทธาต่อพระเจ้า แต่ไม่ใช่กับ

เด็กชายพัลลภ แม้เด็กชายจะศึกษาอยู่ในโรงเรียนคริสต์ แต่จิตใจของเด็กชายไม่ได้โน้มเอียงที่จะมีศรัทธาต่อศาสนาคริสต์เลยแม้แต่น้อย เด็กชายพัลลภยังมีจิตใจที่เป็นพุทธศาสนาอยู่ตลอดเวลา หรืออาจจะกล่าวได้ว่าศาสนาคริสต์ไม่ได้เข้าไปฝังรากลึกภายในจิตใจและเปลี่ยนแปลงศรัทธาที่เด็กชายพัลลภมีต่อพุทธศาสนาแม้แต่น้อย แต่เด็กชายก็ไม่เคยลืมบุญคุณของศาสนาคริสต์ที่ให้ความรู้แก่ตนมาตั้งแต่เด็ก

เมื่อจบมัธยมศึกษาไฝ่ฝันของเด็กชายมีมากมายที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ในวัยเด็กท่านฝันอยากเป็นหมอ เป็นวิศวกร หรือแม้กระทั่งพระอรหันต์ ท่านก็เคยฝันไปตามประสา สุดท้ายท่านได้ตัดสินใจมาเรียนที่กรมชลประทาน และเข้าศึกษาต่อที่คณะวิศวกรรมศาสตร์ สาขาการชลประทาน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ช่วงเวลาที่เด็กชายอยู่ที่โรงเรียนคริสต์ โอกาสที่เด็กชายจะสัมผัสหรือรู้จักกับพระพุทธศาสนามีน้อยมาก ในช่วงปิดเทอมท่านก็ไม่สามารถกลับบ้านได้ แต่การศึกษาในระดับอุดมศึกษาทำให้เด็กชายพัลลภสามารถสัมผัสกับพระพุทธศาสนา ได้มีโอกาสศึกษาธรรมะและปฏิบัติธรรมตามที่ท่านต้องการ อยู่เสมอ ท่านสนใจในพระพุทธศาสนาอย่างจริงจังแตกต่างจากเด็กหนุ่มทั่วไปที่สมัยนั้น “สมัยตอนเรียนสิ่งที่เพื่อนฝูงเห็น คือโดยมากเพื่อนฝูงมักออกไปเที่ยวเตร่ตามประสาชายหนุ่ม แต่ท่านมักจะไม่ไปไหนจะอยู่ที่ห้องแล้วฟังเทศน์จากหลวงพ่อบุญญาทางวิทยุเป็นประจำ ถ้ามีโอกาสท่านก็ไปทำบุญที่วัดชลประทานและวัดอื่นๆ สม่ำเสมอ” (อ้างแล้ว, ๓๑)

ตั้งแต่ยังเล็กลักษณะนิสัยของหลวงตานั่นในวัยเด็กอาจจะไม่ได้แตกต่างไปจากเด็กทั่วไป แต่การที่ท่านเติบโตมามีพ่อเป็นตำรวจต้องออกพื้นที่ ไม่สามารถอยู่กับท่านได้ตลอดเวลา หรือต้องติดตามพ่อไปตามพื้นที่ต่างๆ อยู่เสมอ และแม่ได้แยกทางกับพ่อตั้งแต่นั้นยังเล็ก ทำให้ท่านต้องสู้ชีวิต ดำรงชีวิตด้วยตนเองในขณะที่ศึกษาอยู่ที่โรงเรียนตรุณราชบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนกึ่งนอน เด็กชายพัลลภจึงได้

รับการปลูกฝังให้เป็นคนจริงจังกับการทำสิ่งต่างๆ รู้จักหน้าที่ ความมีระเบียบวินัยและมีความรับผิดชอบในตนเอง บทเรียนชีวิตในวัยเด็กได้หล่อหลอมท่าน จนกระทั่งท่านเข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ท่านก็ยังวางตัวและมีลักษณะนิสัยนี้ติดตัวจนเป็นที่รักใคร่ของครูอาจารย์และเพื่อนฝูง นอกจากนี้การที่ท่านมีลักษณะนิสัยที่แตกต่างไปจากเด็กหนุ่มทั่วไปที่ชอบเที่ยวสนุกสนาน แต่ท่านกลับให้ความสนใจในพระพุทธศาสนา ชอบฟังเทศน์ สวดมนต์ ปฏิบัติธรรมทำให้ท่านทางและการวางตัวของท่านประกอบด้วยศีล และคุณธรรมที่แสดงออกมาให้คนรอบข้างได้เห็นเป็นที่น่าชื่นชม ประกอบกับอุดมคติที่ท่านยึดถือเสมอในชีวิตของท่านคือการสำนึกบุญคุณของผู้มีพระคุณ แม้กระทั่งสิ่งที่เข้ามาทำอันตรายไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นมนุษย์ หรือสัตว์ก็ตาม ทำให้ท่านเป็นคนที่มีความอ่อนน้อม อ่อนโยน เอื้อเฟื้อและเมตตาต่อสิ่งมีชีวิตทุกชีวิต ความเมตตาและความกตัญญูต่อบุคคลที่มีมาตั้งแต่เด็กได้กลายเป็นฐานทางจิตใจของท่านจนถึงปัจจุบัน

วัยทำงาน

หลังจบการศึกษาปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นายพัลลภได้ก้าวสู่การทำงานอย่างเต็มตัว โดยเริ่มต้นต้องรับราชการใช้ทุนการศึกษาที่ได้รับจากหน่วยงานกรมชลประทาน ทำให้ท่านเข้ารับราชการภายในกรมชลประทาน และได้ทำงานอยู่ประมาณ ๓ ปี ท่านได้นำความรู้ที่ได้เล่าเรียนมาใช้ในการทำงาน และฝึกฝนพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา การทำงานตลอดระยะเวลา ๓ ปี ทำให้ท่านได้สะสมประสบการณ์การทำงานในหลายด้าน โดยได้ทำงานด้านการคำนวณออกแบบอาคารชลประทาน เมื่อปฏิบัติงานที่กองออกแบบนานเกิน ๑ ปี ท่านจึงขอย้ายไปทำงานก่อสร้างเขื่อนและระบบส่งน้ำชลประทานประจำอยู่ที่โครงการชลประทานน้ำอูน จังหวัดสกลนคร เป็นโครงการชลประทานขนาดใหญ่ของกรมชลประทานที่ก่อสร้างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ซึ่งในช่วงเวลา

นั้นเป็นพื้นที่สีแดง จากการถูกคุกคามของผู้ที่ไม่หวังดีต่อชาติ การทำงานของหลวงตาในช่วงเวลานั้นจึงเต็มไปด้วยอันตราย ดังที่หลวงตาเล่าว่า

ช่วงเรียนจบมหาวิทยาลัยใหม่ๆ ไป
ทำงานที่โครงการชลประทานน้ำอูน สมัยที่
ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ยังเยอะถือปืนเต็ม
ไปหมด ต้องพักในหลุมบังเกอร์ที่ทหารขุดไว้
ให้ มีการยิงต่อสู้กันต้องคอยหลบ ในหลุม
หลบภัย เข้าไปทำงานที่ไซด์งาน ออกแบบไป
กลับมาสวดมนต์ก่อนนอนทุกวัน

(อ้างแล้ว, ๒๔)

ความวิริยะ อุตสาหะเป็นคุณธรรมที่ควรสร้างให้
เกิดขึ้นกับทุกคน เมื่อมีคุณธรรมนี้ย่อมนำมาซึ่งความสำเร็จ
ในชีวิต และเป็นที่รักใคร่ของบุคคลรอบข้าง นายพัลลภเป็น
บุคคลหนึ่งที่มีความวิริยะอุตสาหะ จากการที่ท่านทำงาน
ที่กรมชลประทาน และไปประจำอยู่ที่ลำน้ำอูน ความตั้งใจ
ในการทำงานอย่างจริงจังและขยันขันแข็ง ประกอบด้วย
ความอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ ทำให้นายพัลลภเป็นที่รักใคร่เอ็นดู
ของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างมาก นอก
จากนี้ท่านยังวางตัวเป็นที่น่าเลื่อมใสศรัทธาของทุกๆ คนที่
ได้พบเห็น สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเองทันทีทันใด แต่เกิด
จากการที่ท่านศึกษาและปฏิบัติธรรมสำร็จกาย วาจา และ
ใจตามแนวทางพุทธศาสนามาตั้งแต่ยังเด็ก จิตใจที่มีเมตตา
ต่อสรรพสัตว์เกิดขึ้นมาตั้งแต่ท่านยังเด็ก โดยที่ท่านมีความ
เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ทำสิ่งใดย่อมได้รับผลสิ่งนั้นตามมา
แม้หลายครั้งในสมัยเด็กท่านอาจจะซุกซนไปตามประสา แต่
ทุกครั้งที่ทำผิด เพราะความคึกคะนอง ท่านจะหวนกลับมา
คิดถึงการกระทำของตนอย่างเสมอ ท่านจึงมีเมตตาต่อ
ทุกคนที่เข้ามาหาท่าน รวมกระทั่งสรรพสัตว์ทั้งหลาย ดังที่
ข้อมูลต่อไปนี้

จากความใกล้ชิดสนิทสนมทำให้พวกเรา
ทุกคนประจักษ์และประทับใจ ในความใช้ชีวิต

เรียบง่าย สมถะ พุคณ้อย ขยัน ตั้งใจ ไม่เคย
แสดงความหวาดเกรงภัยอันตรายใดๆ ของ
ท่านเป็นอย่างมาก และจากความคุ้นเคย
พัฒนาสู่ความเลื่อมใสศรัทธาในตัวตนที่
งดงามด้วยจิตใจที่มีเมตตา สุภาพสงบเสถียร
ในท่วงท่ากิริยา ประพฤติปฏิบัติชอบอยู่ในศีล
ในธรรม โอปปาติกะและใจบุญสุญทาน ไม่
เคยคิดทำลายหรือทำร้ายจิตใจใคร ครั้งหนึ่ง
พวกเราเคยเห็นแมงป่องที่ซุกทางตรงรีเข้ามา
จะต่อยท่าน สิ่งที่ได้เห็นเป็นเพียงแค่การเขี่ย
สัดว่ามีพิษร้ายแรงนี้ออกไปเบาๆ เท่านั้นและ
เป็นประจำที่ได้เห็นท่านเขี่ยมดและแมลงตัว
เล็กๆ ที่มารบกวนท่าน

(อ้างแล้ว, ๕๔)

ตั้งแต่เด็กเวลาทำบาปจะเสียใจมาก
ที่ไปพรากเขา อย่างยิงนกกระจอกมาตัว
พอมาคิด เราเองก็ทำร้ายยังไปสร้างเวรกรรม
อีก ไตมาจะไม่ค่อยทำบาปไม่เบียดเบียนสัตว์
เจตตะขาบ แมงป่อง ยังปล่อยทิ้งๆ ที่โดน
มันต่อย

(อ้างแล้ว, ๒๔)

ความรับผิดชอบในหน้าที่การทำงานอย่างหนัก
ของนายพัลลภ ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการสร้างบุญกุศลให้
เกิดขึ้นแก่ตนเองแต่อย่างใด เนื่องจากท่านมีศรัทธามั่นคงต่อ
พระพุทธศาสนาตั้งแต่ยังเด็ก ทำให้ท่านมีความมุ่งมั่นใน
การเป็นอุบาสกที่สนับสนุนพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์
อยู่เรื่อยมา เมื่อท่านมาทำงานอยู่ต่างจังหวัดได้พบปะพูดคุย
กับพระผู้ใหญ่ ท่านก็ได้มีโอกาสทำบุญมากขึ้น ดังเช่นเพื่อน
ร่วมงานของท่านกล่าวว่า

บางครั้งท่านไม่สามารถดักบาตรได้
ท่านจะอาศัยเวลากลางคืนนั่งสมาธิเสร็จ
ท่านจะเอาเงินไปใส่บาตรและสะสมไว้

พอสะสมได้เยอะพอสมควร ท่านได้นำไปซื้อ
เครื่องอัฐบริขารให้กับพระที่ขาดแคลน
ณ เวลานั้นที่ท่านไปทำงานท่านจะหิ้วกระเป๋า
ไปสองใบ ท่านบอกว่ากระเป๋าใบนี้เป็นกระเป๋า
ของท่าน (ตัวท่านเอง) ส่วนใบนี้เป็นเครื่อง
อัฐบริขารของพระ

(อ้างแล้ว: ๗๕)

จังหวัดสกลนครได้รับการยกย่องว่าเป็นดินแดน
แห่งพระพุทธศาสนา ที่มีพระเกจิอาจารย์ที่เป็นที่เคารพ
เลื่อมใสศรัทธาของชาวพุทธอยู่หลายรูปด้วยกัน เช่น หลวง
ปู่ลิ้ม พุทธาจารย์ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร เป็นต้น การทำงาน
ในจังหวัดสกลนครทำให้นายพัลลภมีโอกาสพบพระสงฆ์
ที่เป็นที่เคารพศรัทธามากมาย และได้มีโอกาสสนทนารธรรม
และปฏิบัติธรรมตามลักษณะนิสัยที่ชอบมาตั้งแต่เรียน
หนังสือ ซึ่งการที่ท่านสนใจในพระพุทธศาสนาและธรรมะนั้น
ทำให้ท่านได้น้อมนำธรรมะเข้ามาใส่ตัวและพิจารณา
ความจริงของชีวิตที่เกิดขึ้นจนเกิดความเบื่อหน่ายที่เกิดมา
ในโลก และเกิดความคิดว่าการบวชเป็นวิธีเดียวเท่านั้นที่
จะหลุดพ้นจากสภาวะนั้นได้ จนครั้งหนึ่งได้กล่าวกับเพื่อนๆ
ว่าตนเองนั้นเที่ยวมามากแล้วจะขอไปบวชกับหลวงปู่ลิ้มที่
วัดถ้ำผาล่อง จังหวัดเชียงใหม่ อย่างไรก็ตามในขณะนั้น
ท่านยังต้องทำงานใช้หนี้ทุนการศึกษาให้ครบ ๓ ปี จึงยัง
ไม่สามารถลาบวชได้ตามที่ใจปรารถนา

ชีวิตในเพศสมณะ

เมื่อรับราชการพอสมควรแล้วนายพัลลภจึงได้
ลาบวช ๓ เดือน คือใช้วันลาตามสิทธิเป็นเวลาหนึ่งพรรษา
ด้วยมีจิตตั้งมั่นที่จะอุทิศกุศลผลบุญจากการบวชครั้งนี้
ให้แก่บิดาที่ล้มป่วยลง นอกจากนี้ท่านได้มีโอกาสพบพระสงฆ์
ที่เป็นที่เคารพศรัทธา คือ หลวงปู่ลิ้ม พุทธาจารย์ ทำให้เกิด
แรงบันดาลใจในการบวช การที่ท่านมีความเคารพศรัทธา
ต่อหลวงปู่ลิ้ม พุทธาจารย์ ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว

แต่ได้เกิดขึ้นระดับหนึ่งแล้ว เมื่อครั้งที่พบหลวงปู่เมื่อ พ.ศ.
๒๕๑๘ ที่วัดท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี ขณะนั้นท่านยังครอง
เพศฆราวาสอยู่ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๙-๒๕๒๐ หลังจาก
การมรณภาพของหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านก็ได้มีโอกาส
เดินทางมายังจังหวัดสกลนครเพื่อร่วมงานพระราชทาน
เพลิงศพ ท่านได้มีโอกาสกราบนมัสการหลวงปู่ลิ้ม แล้วรับ
หลวงปู่ขึ้นไปแสดงธรรมที่ถ้ำขาม ขณะที่ฟังเทศน์ไปได้
ประมาณ ๑ ใน ๓ ของกัณฑ์เทศน์นั้นก็เกิดความรู้สึก
ผุดขึ้นภายในใจว่า “องค์นี้แหละคืออาจารย์ของเรา หาก
บวชเรามาบวชกับพระองค์นี้” (อ้างแล้ว: ๖๓)

ดังนั้น นายพัลลภจึงมาบวชที่วัดสันติสังฆาราม
บ้านบัว ตำบลสว่าง อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร
มีพระครูบริหารสังฆกิจ (อุ้น อุตตโม) เป็นพระอุปัชฌาย์
บวชได้ ๒ วัน ก็ออกเดินทางขึ้นไปจำพรรษาที่ถ้ำผาล่อง
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีหลวงปู่ลิ้ม พุทธาจารย์
เป็นหัวหน้าผู้ปกครองสงฆ์อยู่ที่นั่น แต่เมื่อถึงกำหนดที่จะต้อง
ลาสิกขา ด้วยความสุขสงบในพระบวรพุทธศาสนาและ
ซาบซึ้งในพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ ทำให้
ท่านมีจิตศรัทธาที่อยากจะขอลาบวชต่อ และได้ทำเรื่อง
ขอลาบวชอย่างเป็นทางการ หากด้วยข้อจำกัดที่ต้องทำงาน
ใช้ทุนทำให้ไม่ได้รับอนุมัติ อย่างไรก็ตามทางผู้บังคับบัญชา
ของท่านได้ทราบเรื่องและมีศรัทธาในปฏิปทาของหลวงตา
ตั้งแต่ยังครองเพศฆราวาสจนถึงบวชเป็นพระ จึงได้
ดำเนินการจัดการเป็นธุระในเรื่องการลาออกจากราชการ
เพื่อบวช

ในพรรษาแรกพระภิกษุปณพัชรยังไม่ได้ปฏิบัติ
รับใช้ใกล้ชิดหลวงปู่ลิ้ม ท่านจึงได้มีเวลาปฏิบัติธรรมกรรมฐาน
เต็มทั้งกลางวันและกลางคืน เมื่อออกพรรษาแล้วจึงได้เริ่ม
ปฏิบัติรับใช้หลวงปู่อย่างใกล้ชิด โดยตั้งตั้งแต่ ๒ นาฬิกา
เฝ้าพระนิมิตไปเท ทำความสะอาด เตรียมน้ำประพรม น้ำ
ล้างหน้า ต้มน้ำร้อน น้ำชาถวาย เพราะหลวงปู่ตื่นนอนตั้งแต่
ตีสองเป็นกิจวัตร นอกจากรับใช้หลวงปู่ในเรื่องกิจวัตร

ประจำวันแล้ว ท่านยังได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางธรรมที่ลึกซึ้งจากหลวงปู่ เพื่อน้อมนำให้เกิดสัมมาทิฐิ ดำเนินตามทางของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และนำไปสร้างคุณประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นต่อไป พระปพนพัชรมีโอกาสอยู่รับใช้ใกล้ชิดหลวงปู่ลิ้ม พุทธาจาโร อยู่ยาวนานถึง ๕ ปีเต็มระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ถึง พ.ศ. ๒๕๒๗ ระยะเวลาห้าปีที่อยู่รับใช้หลวงปู่ทำให้ภิกษุปพนพัชรมีความผูกพันกับหลวงปู่เป็นอย่างมาก ดังที่ท่านได้กล่าวว่า

นับว่าตนเป็นผู้ที่มีโชคคติที่ได้รับใช้
ปรณิบัติใกล้ชิดได้ศึกษาปฏิบัติธรรมะกับ
พระเดชพระคุณหลวงปู่ ผู้เปรียบเสมือนบิดา
มารดาบังเกิดเกล้า ข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ
ตลอดจนสติปัญญา หลวงปู่ได้ทุ่มเทอบรม
สั่งสอนให้อย่างเต็มที่ทั้งทางโลกและ
ทางธรรม ในแง่ที่จะทำให้จิตใจหลุดพ้นจาก
อาสวกิเลสทั้งปวง

(อ้างแล้ว: ๖๓)

เมื่อท่านเดินทางมาจังหวัดสกลนคร เพื่อภารกิจสร้างฝายน้ำล้นสันติธรรมญาณ และดูแลการก่อสร้างวัดคำประมงตามบัญชาของหลวงปู่ลิ้ม ท่านจึงย้ายมาจำพรรษาที่วัดสันติสังฆาราม จังหวัดสกลนคร ๒ พรรษา และได้ย้ายมาจำพรรษาที่วัดคำประมง ซึ่งเป็นวัดที่หลวงปู่ลิ้มสร้างขึ้นและได้จำพรรษาอยู่ที่วัดนี้จนหลวงปู่ลิ้มมรณภาพ ท่านจึงรับเป็นผู้ดูแลและพัฒนาวัดแห่งนี้ต่อไป โดยได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยความที่เป็นวิศวกรและเป็นผู้ที่มีสายตากว้างไกล ท่านจึงมีปณิธานที่จะสร้างสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ให้เกิดแก่สังคมส่วนร่วม ดังเช่น ท่านได้ถวายฎีกาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวขอพระราชทานอภัยน้ำคำประมง ซึ่งก่อสร้างปิดกั้นลำน้ำอูน บริเวณที่ไหลผ่านวัดเพื่อให้วัดและประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบวัดได้มีน้ำกินน้ำใช้โดยเฉพาะ โดยในฤดูแล้ง

นอกจากการเป็นพระนักพัฒนาที่นำความเจริญมาให้แก่ชาวบ้านชุมชนรอบวัดคำประมงแล้ว ท่านยังเป็นพระนักเทศน์ และพระที่มีศีลวัตรที่ดีงาม ทำให้มีญาติโยมจากทุกสารทิศเลื่อมใสศรัทธา เดินทางมากราบไหว้ทำบุญกับท่านจำนวนมากในแต่ละปี แม้ท่านจะเข้ามาทำงานทางโลก พัฒนาวัดและชุมชน แต่งานทางธรรมท่านก็ไม่บกพร่อง และเป็นผู้มีความประพฤติดี มีศีลธรรมท่านจึงเป็นพระนักปฏิบัติ ที่ชอบปลีกตัวเพื่อหาความสงบภายในจิตใจ ดังเช่นพระป่าทั่วไป ซึ่งท่านได้ศึกษาข้อวัตรปฏิบัติของครูบาอาจารย์ในสายพระอาจารย์ใหญ่ (มั่น ภูริทัตเถระ) และออกเดินธุดงค์ไปตามที่ต่างๆ ตามกิจของสงฆ์ที่ควรจะทำ ดังข้อมูลที่น่าพิศวง (นามสมมุติ) ลูกศิษย์ของหลวงตาได้ให้สัมภาษณ์ว่า

ท่านเดินธุดงค์เห็นท่านแนวแน่ที่ว่า
การทำงานอย่างนี้ใช้ใหม่ ต้องทำด้วยความ-
ซื่อสัตย์ อันนั้นประทับใจท่านยังอุตสาหะเดิน
ธุดงค์นะ ยอมเหนื่อยอดทนอดทนอดทนเพื่อ
คนดีเข้ามาที่วัด เสร็จแล้วอีกทีหนึ่งพอโบสถ์
เสร็จ ท่านก็ธุดงค์อีกนะเอาพระลูกวัดเดิน
ธุดงค์ไปภูลังกา ที่นครพนม ท่านก็เดินธุดงค์
ไปหลายที่ คือพอสร้างโบสถ์เสร็จ แทนบูชา
ภูบัว ไปหลายที่เลย ไปเจอท่านที่ภูบัว

(ป่าพูด, L: ๕๓-๕๔)

ด้วยการที่ท่านตั้งใจและทุ่มเทให้แก่งานทางพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง ทั้งทางโลกและทางธรรมอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ทำให้ท่านได้ละเลยไม่ได้เอาใจใส่สนใจในสุขภาพของตน ท่านจึงล้มป่วยลง ในช่วงเวลานั้นท่านมีอาการน้ำมูกไหล และเลือดออกอย่างมาก ซึ่งท่านเข้าใจว่าเป็นไซนัส แต่เมื่อท่านเข้ากรุงเทพเพื่อตรวจรักษา ซึ่งในขณะนั้นพี่สาวของท่านเป็นหมอยุติโรพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ท่านจึงได้รับการตรวจอย่างละเอียดทำให้ทราบว่าท่านได้ป่วยเป็นมะเร็งหลังโพรงจมูก

จุดเริ่มต้นของการเยียวยาจิตใจผู้ป่วยมะเร็งและ ผู้ที่มีความทุกข์

“สังขารเป็นของไม่เที่ยง” พวกเราคงจะเคยได้ยินคำพูดนี้จากพระหลายรูปที่คอยพูดเตือนสติให้เห็นถึงความจริงของชีวิตว่าไม่มีอะไรสามารถดำรงอยู่ได้ถาวร ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมมีการเปลี่ยนแปลง ร่างกายก็เช่นเดียวกันวันนี้เรารู้สึกแข็งแรง สามารถทำงานได้หลายชั่วโมง พอตื่นมาพรุ่งนี้กลับไม่มีเรี่ยวแรงที่จะลุกขึ้นจากเตียงนอน ขนาดร่างกายที่อยู่กับเรามาตั้งแต่เกิดก็ยังทรยศไม่เชื่อฟังเรา แล้วอย่างนี้เราควรที่จะยึดว่าฉันแข็งแรง ฉันไม่มีวันเจ็บปวดได้หรือไม่ คนที่ไม่เข้าใจความจริงของชีวิต เมื่อประสบกับตนเองย่อมนำมาซึ่งจิตใจที่บีบคั้น เต็มไปด้วยความทุกข์ และเศร้าหมอง แต่พระภิกษุพนพพัชรกลับเห็นถึงความจริงที่เกิดขึ้นกับตนและยอมรับด้วยความเต็มใจ หลังจากทีพระภิกษุพนพพัชรทราบว่าตนเองป่วยเป็นมะเร็งหลังโพรงจมูก จึงได้เข้ารับการรักษาด่วนที่ที่กรุงเทพฯ ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ในช่วงเวลานั้นท่านอาจจะตกใจและคาดไม่ถึงถึงกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวท่าน อย่างไรก็ตามท่านได้ประกอบจิตใจให้อยู่ในสภาพปกติและยิ้มแย้ม พร้อมรับความจริงที่เกิดขึ้นกับตนเอง ท่านมองว่า “ตามวิบากกรรมที่เคยทำมาแต่อดีตต่อการเป็นมะเร็งถือเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตถือเป็นวิบากกรรม ถ้าเราไม่มีศีล สมาธิ ปัญญาไปเจอวิบากกรรมที่หนักกว่านี้จะทำอย่างไร เราต้องมีทาน ศีล สมาธิ ปัญญาเป็นบารมีไว้ด้วย” (มณี วรรณเจริญกิจ, ม.ป.ป.: ๒๔) และตามคำบอกเล่าของป้าพูด “ท่านยังพูดหัวเราะ เอ๊ย แจ็กพ็อตแตกแล้ว เราก็ไม่เห็นท่านเสียใจเลยนะ พวกเราเป็นกำลังใจให้ท่านด้วย” (ป้าพูด, L: ๗๑-๗๒)

ช่วงเวลาของการรักษาภายในโรงพยาบาล เป็นช่วงเวลาที่แม้แต่ความทุกข์ทรมานทั้งสภาพทางกายที่เจ็บปวดจากมะเร็งที่ลุกลาม และผลของการรักษาด้วยการฉายรังสีและให้เคมีบำบัดเป็นเวลาหลายสัปดาห์ติดต่อกัน จนทำให้ร่างกายของพระปพนพัชรแทบจะรับไม่ไหว ซึ่งในตอนนั้นท่าน

เป็นมะเร็งที่มีอาการมากแล้ว ทำให้ร่างกายมีการตอบสนองออกมาคือ อาเจียน พุดออกมามีเลือด พี่สาวของท่านเป็นอาจารย์หมอที่จุฬา เกษียณแล้วได้มาช่วยงาน และคอยดูแลท่านในด้านการรักษา ได้ส่งท่านเข้ารับการรักษาย่างดีที่สุด ยาที่ใช้แรงและมีคุณภาพที่สุดในยุโรป แต่ก็มียาแพงเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามยังรักษามากเท่าใดสภาพร่างกายของท่านมีแต่ทรมาณและเจ็บปวดมากขึ้นเท่านั้น

ความทุกข์ทางกายเป็นสิ่งที่เราไม่สามารถไปบังคับให้เป็นไปตามที่ใจเราต้องการ เราไม่ใช่เป็นผู้สร้างแต่มันเกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัยต่างๆ ที่เข้ามาทำให้เกิดทุกข์ภายในขณะที่ความทุกข์ทางใจเป็นสิ่งที่เราสร้างขึ้น มา พระปพนพัชรมองเห็นความจริงที่เกิดขึ้นกับชีวิต จึงได้น้อมกายและจิตใจฝึกปฏิบัติสมาธิ กำหนดรู้สภาวะที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นความเจ็บปวดจากอาการป่วย ความร้อนจากการให้เคมี ทำให้พระปพนพัชรได้เรียนรู้และเข้าใจถึงกฎแห่งธรรมชาติที่เกิดขึ้นของชีวิตคือ ความทุกข์ ความไม่เที่ยงแท้แน่นอน และความไม่มีตัวตน จนวันหนึ่งโรคภัยได้เข้ามาโจมตีร่างกายของท่านอย่างหนัก ทำให้ท่านได้ตระหนักเห็นสัจธรรมแห่งชีวิตเกิดภาวะของความปล่อยวางรูปและนาม ละแล้วซึ่งความมีตัวเราของเรา ท่านเล่าว่า

จนสุดท้ายให้เคมีจนทนไม่ไหวคิดว่า
ยอมตายเสียดีกว่า กำหนดปล่อยวางสภาวะ
ธาตุ สภาวะธรรมทั้งหมด ทุกข์ทั้งหลายสลาย
ไปหมดไม่มีความเจ็บปวดหลงเหลืออยู่เลย
กายของเราไม่รู้หายไปไหน ความเจ็บปวด
ทุกข์ก็หายไปหมดตามสภาวะพอวางตรงนั้น
ลงทุกข์หายไป เอาเงินมากองสักพันล้านก็
ไม่อยากจะได้อีกไม่อยากจะเอาขอให้พ้น
ทุกข์เวทนาตรงนี้เท่านั้น ชีวิตคนเราถ้าไม่ฝึก
ภาวนาไว้เวลาบาปมาถึงเราได้รับเวรเต็มๆ
เลย

(มณี วรรณเจริญกิจ, ม.ป.ป., ๓๐)

การที่พระปพนพัชรผ่านสภาวะกึ่งเป็นกึ่งตายมาแล้ว ทำให้ท่านได้เรียนรู้ว่าชีวิตนี้ไม่เที่ยง เราไม่สามารถเอาอะไรไปได้แม้จะมีชื่อเสียงเกียรติยศเงินทองมากมายก็ตาม การรักษาที่ดีเยี่ยม หมอและยาที่เก่งแค่ไหนก็ไม่สามารถยืดความตายได้ ยิ่งอยากจะทำอะไรมากมายเท่าไร ก็ยังมีแต่ทำให้ร่างกายทรมาณและเต็มไปด้วยความทุกข์ที่บีบคั้นจิตใจตลอดเวลา ท่านจึงหันเข้าหาพระพุทธศาสนา จากที่เคยปฏิบัติสมาธิ กำหนดภาวนาพุทโธอยู่แล้ว ท่านก็ปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ยิ่งขวนขวายยิ่งขึ้นไปอีกและกำหนดรู้ถึงความตายเป็นเรื่องธรรมดา

ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากความเจ็บปวดด้วยโรคมะเร็ง และความทรมาณจากการรับการรักษา ทำให้ท่านเกิดความสงสารเวทนาผู้ป่วยมะเร็งที่ต้องทุกข์ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจอย่างมาก และไม่ใช่เฉพาะผู้ป่วยเท่านั้นที่มีความทุกข์ ครอบครัวของผู้ป่วยก็มีสภาพจิตใจไม่แตกต่างจากผู้ป่วยเช่นเดียวกัน ท่านจึงได้นำผลที่ได้รับจากประสบการณ์ของตนมาช่วยเหลือผู้ป่วยมะเร็งและญาติผู้ป่วย โดยมีปณิธานที่จะจัดตั้งสถานที่ที่จะเยียวยารักษาผู้ป่วยมะเร็ง เป็นการดูแลทั้งทางร่างกายและจิตใจ คือมีทั้งที่พัก อาหาร และรักษาฟรี โดยใช้เงินบริจาคที่ได้รับจากผู้มีจิตศรัทธา ซึ่งจากแรกเริ่มนั้น ท่านไม่ได้มีความตั้งใจที่จะเปิดรับการเยียวยาผู้ป่วยแต่อย่างใด อันเนื่องมาจากความไม่เหมาะสมในสภาพพื้นที่ แต่เมื่อมีคนรู้ว่าอาการของท่านที่หายเป็นปกติ จึงพากันมารับการเยียวยารักษาจากท่านเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ ท่านยังมีความมั่นคงในการรักษาคติประจำใจที่มีมาตั้งแต่เด็ก คือสำนึกบุญคุณต่อผู้มีพระคุณ ดังนั้นการที่ท่านรอดตายจากมะเร็งร้ายที่เข้ามาในชีวิตท่าน อาจมาจากหลากหลายสาเหตุปัจจัยด้วยกัน แต่สิ่งที่สำคัญคือธรรมะในพระพุทธศาสนาที่ท่านน้อมนำมาปฏิบัติพิจารณาชีวิตตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ท่านจึงมีปณิธานที่จะตอบแทน

คุณพระพุทธศาสนาตามกำลังที่ท่านมีอยู่ ด้วยการเยียวยาผู้ป่วยมะเร็งและคนที่มีความทุกข์ที่เข้ามาหาท่าน โดยให้กำลังใจและความหวัง นำสู่หนทางสว่างในธรรมะ ที่จะเยียวยาสมานใจให้คลายและบรรเทาความเจ็บปวดและทุกข์ทรมานอันเกิดขึ้นจากจิตใจลงได้

ประสบการณ์ความเจ็บปวดและการรักษา มะเร็งของพระปพนพัชร เป็นการเรียนรู้บทเรียนแห่งชีวิตโดยตรงผ่านความเจ็บปวดจากโรคร้ายที่เข้าสู่ร่างกาย และความทุกข์ทรมานจากผลการรักษาด้วยวิธีการทางการแพทย์ที่ทันสมัย สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่นำมาซึ่งความทุกข์กาย และความทุกข์ของบุคคลรอบข้างอันที่เป็นที่รัก แต่ในความทุกข์และวิบากกรรมที่เกิดขึ้นกลับพบความงดงามแห่งความจริงของชีวิตที่ท่านได้รับจากมะเร็งร้าย คือการได้น้อมนำธรรมะในพระพุทธศาสนา เข้ามาพิจารณาสิ่งที่เกิดขึ้นกับร่างกายและจิตใจ เพื่อความเข้าใจสัจธรรมของชีวิต นอกจากพระปพนพัชรจะได้ประสบการณ์ทางจิตใจที่ได้สัมผัสกับแสงสว่างในธรรมะแล้ว ท่านยังได้รับรู้ถึงความทุกข์ของผู้ที่เป็นมะเร็งว่าบุคคลเหล่านี้จะต้องประสบกับความทุกข์กายและใจเช่นใด และไม่ใช่แต่เพียงผู้ป่วยเท่านั้น บุคคลรอบข้าง ญาติพี่น้องต่างต้องเป็นทุกข์ที่เห็นคนที่รักป่วยเป็นโรคร้าย และยังต้องประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ต้องหมดเงินไปกับการรักษาที่ไม่สามารถมองเห็นหนทางให้โรคร้ายนี้หายได้ ความทุกข์ที่เข้ามารุมเร้ากัดกร่อนผู้ป่วยมะเร็งและญาติผู้ป่วย ทำให้พระปพนพัชรมีปณิธานสร้างอโรคยศาลขึ้นเพื่อเยียวยาผู้ป่วยมะเร็งและญาติผู้ป่วย โดยใช้การแพทย์แผนไทยผสมกับธรรมะ และวิถีแห่งพุทธศาสนา ในการเยียวยาทั้งกายและจิตใจบุคคลที่เข้ามาหาท่าน ตลอด ๖ ปีของการเยียวยาจิตใจผู้ป่วยมะเร็งและผู้ที่มีความทุกข์ พระปพนพัชรได้เป็นที่รู้จักและได้รับการยกย่องว่าเป็น หลวงตาปพนพัชรของชาวอโรคยศาลมาจนถึงในปัจจุบัน

วิธีการเยียวยาทางจิตใจ

อโรคยศาล วัดคำประมง ต.สว่าง อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร มีหลวงตาปพนพัชร จิรัธัมโม เป็นเจ้าอาวาส และเป็นประธานอโรคยศาล ซึ่งเป็นสถานที่รับเยียวยารักษาผู้ป่วยมะเร็ง โดยหลวงตาปพนพัชรมีวิธีการเยียวยาที่ให้ความสำคัญทั้งทางกายและจิตใจควบคู่กันไป โดยเฉพาะทางจิตใจที่มีผลต่อร่างกาย ท่านจึงเริ่มก่อตั้งอโรคยศาลขึ้นเพื่อเยียวยาผู้ป่วยมะเร็งบนพื้นฐานทางพุทธศาสนา การแพทย์สมัยใหม่ และธรรมชาติบำบัด วิธีการทำงานของท่านเป็นที่รู้จักและยอมรับในสังคม ทำให้มีคนมาศึกษาดูงานจากท่าน ทั้งภาครัฐและเอกชนภายในประเทศและต่างประเทศเป็นจำนวนมาก อโรคยศาลจึงได้เยียวยาผู้ป่วยมะเร็งมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ จนถึงปัจจุบัน งานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิธีการเยียวยาทางจิตใจผู้ป่วยมะเร็งตลอดจนญาติผู้ป่วย และผู้ที่มีความทุกข์ที่เข้ามาหาหลวงตาปพนพัชร โดยท่านมีกระบวนการในการเยียวยาจิตใจดังต่อไปนี้

๑. ให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน

๑.๑ ไม่ใช่แค่ให้ธรรมะ แต่เงิน อาหาร สุขภาพกายก็เป็นสิ่งสำคัญ

๑.๒ อยู่กันเป็นครอบครัว

๒. ให้เวลากับผู้ที่มีความทุกข์ในการเข้าใจชีวิต

๒.๑ ค่อยๆ ให้เรียนรู้ชีวิต

๒.๒ ไม่บังคับจิตใจผู้ที่เข้ามาหา

๓. ให้ความรักและความเมตตาแก่ผู้ที่มีความทุกข์

๓.๑ ทำงานเพื่อทุกคนอย่างเต็มที่

๔. ให้ธรรมะและนำปฏิบัติธรรม

๔.๑ ธรรมะเป็นเครื่องมือในการเยียวยาจิตใจ

๔.๒ การเข้าใจในการทำสมาธิ

๔.๓ การเตรียมจิตใจให้สงบ

๑. ให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน

ความเจ็บไข้ได้ป่วยเป็นดังมรสุมที่เข้ามาในชีวิต ร่างกายที่แต่ก่อนเคยแข็งแรง สามารถทำงานได้หลาย ชั่วโมง หรืออดหลับอดนอน พักผ่อนเพียงไม่กี่ชั่วโมง ร่างกายก็ไม่เคยเหน็ดเหนื่อย และกลับลุกขึ้นมาสู้กับงานที่ต้องรับผิดชอบต่อไปได้ แต่สิ่งที่ไม่คาดฝันย่อมเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา จนตัวเราเองไม่ทันตั้งตัว ความเจ็บไข้เพียงเล็กน้อยอาจจะไม่มีผลกระทบกับตัวเราหรือชีวิตของเรามากนัก เหมือนดังคลื่นที่กระทบหาดทราย หาดทรายก็ไม่สะเทือน แต่เมื่อวันใดร่างกายเกิดการต่อต้านกับสิ่งที่เราต้องการทำ ไม่ยอมทำตามใจที่เราต้องการ นั่นคือสัญญาณบอกเหตุให้เราทราบว่าร่างกายกำลังจะหมดแรง หรือกลไกชีวิตเกิดความบกพร่อง ถ้าเรายังปล่อยตัวปล่อยใจทำตามใจที่เราต้องการ ไม่หันกลับมาดูแลร่างกาย กลไกชีวิตก็จะหมดลง โรคภัยที่คอยอยู่ก็จะเข้ามาเยือนเป็นเพื่อนกับเรา โดยที่เราไม่ต้องการ ดังคลื่นซัดมาที่โหมกระหน่ำพัด บ้านเรือนและหาดทรายขาวให้หายไปกับทะเล มะเร็งคือโรคที่ไม่ว่าใครก็ไม่ต้องการที่จะให้มันมาอยู่ในตัวเรา ทุกคนรู้ว่าโรคนี้เป็นแล้วเหมือนถูกแสบป้ายกลางหน้าผากว่าสักวันหนึ่ง ฉันจะต้องตาย ความทุกข์ใจที่ถาโถมเข้ามาในชีวิตกำลังจะเกิดขึ้นกับฉัน ไม่ใช่เฉพาะผู้ป่วยเท่านั้นคลื่นนี้ยังพัดทำลายไปยังคนรอบข้างอันเป็นที่รัก นำความเศร้าโศกมาให้แก่ทุกคน

หลวงตาปพนพัชรเห็นความจริงที่เกิดขึ้นกับชีวิตของมนุษย์ มนุษย์ที่ยังไม่รู้ซึ่งถึงความจริงของชีวิต มนุษย์ที่ยังติดอยู่ในรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส และความสุขทางใจ ความไม่เที่ยงแท้ ความไม่แน่นอนของชีวิตคืออะไร พวกเราเหล่านี้ไม่สามารถตอบคำถามที่เกิดขึ้นได้ รู้เพียงแต่จะทำอย่างไรที่จะทำให้ชีวิตรอดพ้นจากความตาย หรือจะมีใครบ้างไหมเอาแผ่นป้ายที่ถูกแสบที่หน้าผากนี้ออกได้ หลายคนดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด หลายคนใช้มรสุมที่เกิดขึ้น

ในครั้งนี้เข้าใจความหมายของชีวิต หลวงตาปพนพัชรคือบุคคลหนึ่งที่ผ่านประสบการณ์ความเป็นความตาย จากการป่วยเป็นมะเร็งหลังโพรงจมูก และรอดพ้นเนื้อม้ามจู่ราซค้นพบลัทธิธรรมของชีวิต และทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจที่มีอยู่ในเลี้ยวชีวิตนี้ในการเยียวยาจิตใจผู้ป่วยมะเร็งและผู้ที่มีความทุกข์

๑.๑ ไม่ใช่แค่ให้ธรรมะ แต่เงิน อาหาร สุขภาพ กายก็เป็นสิ่งสำคัญ

เมื่อผู้ป่วยรับรู้ว่ตนป่วยเป็นมะเร็ง หลายสิ่งหลายอย่างในชีวิตก็ต้องสูญหายไป เพราะสภาพร่างกายที่เจ็บป่วย การเข้าสู่กระบวนการรักษา สิ่งเหล่านี้นำมาซึ่งความทุกข์ที่ไม่ใช่เฉพาะทางร่างกายเท่านั้น ยังหมายรวมถึงสภาพจิตใจของผู้ป่วยที่ต้องเผชิญกับความจริงที่เกิดขึ้นกับตนเองอย่างไม่ทันคาดฝัน แม้กระทั่งสมาชิกภายในครอบครัวต่างต้องอยู่ในสภาพเสียใจกับคนที่รักต้องมาป่วยเป็นมะเร็ง และยังต้องมารับผิดชอบเรื่องการรักษาที่มีราคาสูง หลวงตาตระหนักเห็นถึงความทุกข์ของบุคคลเหล่านี้ และรู้ดีว่าการเยียวยาจิตใจนั้นเป็นหน้าที่ของสงฆ์ โอกาสที่จะได้ถ่ายทอดธรรมะที่ลึกซึ้งให้พวกเขาได้เห็นถึงลัทธิธรรมของชีวิตเป็นเรื่องง่าย เพราะพวกเขาเหล่านี้กำลังเผชิญเหตุการณ์ตรง แต่หลวงตาทราบถึงสภาวะใจของพวกเขาว่า ณ ตอนนีัธรรมะแม้จะเป็นของดี แต่สภาพจิตใจที่มีแต่ความเศร้าโศก ย่อมไม่ยินดีที่จะน้อมรับธรรมะที่ท่านจะแสดงให้อย่างแนนอน การเยียวยาจิตใจของหลวงตาจึงเริ่มต้น จากการเยียวยาทั้งระบบคือทั้งร่างกาย และจิตใจควบคู่กันไป ดังที่ทราบว่โรยศาลนั้นเยียวยารักษาผู้ป่วยเป็นองค์รวมโดยใช้การแพทย์แผนไทย คือสมุนไพร ผสมผสานกับธรรมชาติ ธรรมะบำบัด ดังนั้นวิธีการเยียวยาจิตใจของหลวงตาปพนพัชรจึงไม่ใช่แค่การเทศนาสอนธรรมให้กับผู้ที่มีความทุกข์เท่านั้น สภาพจิตใจที่น้อมจะรับธรรม ถ้ายังเต็มไปด้วยความเศร้าหมอง ธรรมะที่ให้ไปย่อมไม่เกิดผล ดังที่ท่านให้สัมภาษณ์ว่า

หลวงตาก็ดูแล ชับพอร์ตเขา เรื่องของกาย เรื่องใจ เรื่องของทรัพย์ เงินทอง ไม่ใช่คุณให้แต่ธรรมะ แต่คุณไม่ให้ข้าวเขากิน ธรรมะก็สู้ไม่ไหวหรอก คุณไม่ให้ที่ที่เขาอยู่ไม่ให้เขานอน ไม่ให้ตั้งค้เป็นค่ารถค่าใช้จ่ายประจำวัน และเขาจะอยู่ได้ยังไงมีแต่ธรรมะ

(หลวงตาปพนพัชร: ๒: L ๑๔๔-๑๔๕)

ท่านให้กับผู้ป่วยได้ทุกอย่าง ประทับใจว่าท่านจะบอกเลยว่าไม่ต้องกังวล ไม่มีเงินมาบอกหลวงตา ไม่มีข้าวกินมาบอกหลวงตา ไม่มีผักกินมาบอกหลวงตา ไม่ต้องเกรงใจบอกได้หมด

(ผู้ป่วย ๓: L ๒๘-๓๐)

๑.๒ อยู่กันเป็นครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันที่เล็กที่สุด แต่มีความสำคัญมากที่สุด เมื่อประสบกับความทุกข์สิ่งแรกที่คนที่มีความทุกข์คงจะเป็นอะไรไม่ได้นอกจากสมาชิกในครอบครัวไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ พี่น้อง สามีภรรยา ลูกหลาน ทุกคนต่างล้วนเป็นส่วนสำคัญในชีวิต หลวงตาทำโรยศาลให้มีความแตกต่างไปจากสถานพยาบาลทั่วไป คือการทำให้สถานที่แห่งนี้ไปเหมือนบ้านหลังที่สอง คนที่เข้ามาที่นี้ต่างเหมือนพี่น้องกัน หลวงตาไม่ต้องการแบ่งแยกว่า ครอบครัวนี้รวย ครอบครัวนี้จน นี้นมาจากกรุงเทพ นี่เป็นคนต่างจังหวัด ทุกคนเป็นเพื่อนมนุษย์ ร่วมชะตากรรมเดียวกันมีสุขมีทุกข์ร่วมกัน มีอะไรต่างต้องช่วยพึ่งพิงกัน ดังที่ท่านกล่าวว่า

อยู่กันเหมือนพี่เหมือนน้องดูแลกายดูแลจิตดูแลวิญญาณซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้ชีวิตมีความสุขได้ไม่แพ้การที่เราต้องไปอยู่โรงพยาบาล อยู่ในตึกมีห้องแอร์ ค่ายาก็แพงค่าห้องก็แพง ทำให้เราหมดเนื้อหมดตัวไปกับการรักษาไม่ได้ทำให้เราดีขึ้นมานั้นกำลังใจก็ส่วนหนึ่ง กำลังภาวนา

กำลังบุญกำลังกุศลที่เราแต่ละคนทำก็
คงจะช่วยกันดูแลกันและกัน ไม่ควรที่จะ
ทอดทิ้งกันถึงเราจะมาจากต่างบ้านต่างเมือง
ต่างจังหวัด ต่างประเทศ แต่เราก็มายู่ด้วย
กันรักกันเหมือนพี่เหมือนน้อง มีอะไรก็
แบ่งกันอย่างที่หลวงพ่อแบ่งให้หมด ไม่มีอะไร
ก็บอกแบ่งกันไป เราต้องไม่อดช่วยกัน

(เทศน์ที่อโรคยศาล วันเสาร์ ที่ ๒ ตุลาคม

๒๕๕๓ เวลา ๒๐.๑๕ น.-๒๑.๐๐ น.)

๒. ให้เวลาผู้ที่มีความทุกข์ในการเข้าใจชีวิต

ทุกคนเกิดมาล้วนแต่มีทุกข์ ทั้งทุกข์ทางกาย และ
ทุกข์ทางใจ ทุกข์ทางกายเป็นธรรมชาติของชีวิตที่ต้องประสบ
ความแก่ชรา สังขารโรยรำนามาซึ่งทุกข์กายไม่ว่าจะเป็น
การเดินเหินไม่สะดวก ความเจ็บไข้รบกวนซึ่งความทรนใน
กายและความตายนำมาซึ่งความเศร้าโศกเสียใจ ทุกข์กาย
เป็นสิ่งที่ใครไม่สามารถเลี่ยงหนี แต่ทุกข์ใจเป็นสิ่งที่ตัวเรา
ก่อให้เกิดขึ้นมาเอง การไม่รู้ถึงความจริงของชีวิต หรือไม่
ยอมรับกับความจริงที่เกิดขึ้นกับชีวิตของตนเอง ย่อมนำมา
ซึ่งใจที่บีบคั้น ยึดในความต้องการที่ตนเองอยากให้เป็น อยาก
ให้มี แต่เมื่อไม่ได้ไปตามที่ต้องการก็นำมาซึ่งความทุกข์ใจ
เช่นเดียวกับผู้ป่วยมะเร็ง และญาติผู้ป่วย เมื่อรู้ว่าตนเอง
ป่วยเป็นมะเร็ง หรือคนที่ตนรักป่วยเป็นมะเร็ง นำมาซึ่ง
ความเศร้าโศกเสียใจ ใจห่อเหี่ยวเหมือนชีวิตนี้ได้สิ้นสุด ไม่
มีอนาคตอีกต่อไป หลวงตาเข้าใจสภาวะที่เกิดขึ้นของบุคคล
เหล่านั้น สิ่งหนึ่งที่ท่านทำคือการปล่อยให้พวกเขาอยู่กับ
อารมณ์ที่เกิดขึ้น ค่อยๆ เรียนรู้และเข้าใจตนเอง ไม่เข้าไป
ยุ่งหรือบังคับแต่อย่างใด

๒.๑ ค่อยๆ ให้เรียนรู้ชีวิต

หลวงตาไม่ใช่หมอ หรือพยาบาลที่มีหน้าที่เพียง
การรักษาให้คนไข้หายจากความเจ็บป่วยเท่านั้น ท่านเข้าใจ

ความจริงของชีวิตมนุษย์ เข้าใจสภาวะใจของมนุษย์ที่ต้อง
ประสบกับโรคร้ายที่หนทางในการรักษาแทบไร้ ภาวะ
ที่มืดแปดด้าน ไร้ที่พึ่งพิงของพวกเขา เมื่อพวกเขามาหา
หลวงตาแสดงให้เห็นว่าการแพทย์สมัยใหม่ไม่ได้ตอบโจทย์
ชีวิตของพวกเขาแล้ว การมาที่นี้หลายคนมาเพราะหมด
หนทางที่จะรักษา มารอคอยความตาย ด้วยใจที่ไม่อาจยอม
รับได้ หรือมาเพื่อหวังโอกาสที่จะหายจากโรคร้ายด้วย
การเยียวยาแบบทางเลือก แต่ไม่ว่าจะมาด้วยจุดประสงค์ใด
ก็ตามจิตใจของพวกเขาได้เต็มไปด้วยความทุกข์ทั้งทางกาย
และจิตใจ การมาอยู่ที่นี่หลวงตาไม่มีจุดประสงค์ที่จะมุ่งเพียง
รักษากายอย่างเดียว การเข้าใจความจริงของชีวิตตามแนว
ทางพุทธศาสนา คือจุดประสงค์ของการมารับการเยียวยา
ที่นี้ ผู้ป่วยและญาติที่มาอยู่ที่นี่จะเกิดคุณประโยชน์กับตนเอง
ก็ต้องหมั่นเรียนรู้ ทำกิจกรรมกับหลวงตาอย่างสม่ำเสมอ
ค่อยๆ ทำความเข้าใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ดังที่
หลวงตาให้สัมภาษณ์ว่า

คนไข้ที่มาแรกๆ ก็จะไม่ค่อยซึม หลังๆ
ก็จะค่อยๆ ดีขึ้น พอหลังจากที่เราตั้งใจ ดีขึ้น
ความทุกข์ ดีขึ้นความกังวลใจต่างๆ ให้หยุด
ให้ยาให้ธรรมะเขาทีละขั้นทีละตอน ทีละ
step by step บางคนก็มาเร็วกลับเร็วก็ไม่
ได้อะไร แต่ถ้าคนมาค่อยๆ เรียนรู้แล้วมา
เข้าใจชีวิต เข้าใจว่ามะเร็งนั้นมันไม่ใช่
ของง่าย ถ้ามันของง่ายในโลกนี้คงไม่มีใคร
ตายเพราะมะเร็ง

(หลวงตาปพนพัชร: ๒: L ๘๔-๘๕)

๒.๒ ไม่บังคับจิตใจผู้ที่เข้ามาหา

พระพุทธเจ้าเคยตรัสว่าเราเป็นเพียงผู้บอกทางให้
เท่านั้น ธรรมที่เราแสดง ไม่ใช่สิ่งที่ต้องมาบังคับให้เชื่อ
แต่ธรรมคือสิ่งที่น้อมเข้ามาใส่ตัวเพื่อนำไปปฏิบัติในชีวิต
ประจำวัน หลวงตา คือลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้า วิธีการ
เยียวยาของท่าน ไม่ใช่การบังคับให้ทำตามกฎ โดยเฉพาะ

ธรรมชาติ ซึ่งเป็นเรื่องส่วนบุคคล ท่านก็ไม่เคยที่จะบังคับให้ใคร มาเชื่อ หรือปฏิบัติตามในสิ่งที่ท่านทำหรือท่านแนะนำ ท่านเข้าใจว่าคนแต่ละคนล้วนแต่มีจิตใจที่แตกต่างกัน บางคนชอบฟังธรรม บางคนชอบสวดมนต์ บางคนชอบ ทำสมาธิสามารถนั่งสมาธิได้นานเป็นชั่วโมง แต่บางคนไม่ ชอบทำอะไรทั้งสิ้น การมาที่นี่ต้องการเพียงทานยาสมุนไพร และต้องการหายเท่านั้น อย่างอื่นเขาไม่เปิดรับ หลวงตา เยียวยาจิตใจบุคคลเหล่านี้มามากทำให้ท่านเข้าใจและ ไม่ใส่ใจ เพราะทุกคนล้วนแต่ต่างจิตต่างใจกัน ดังที่ท่านให้ สัมภาษณ์ว่า

ทำยังไงเราถึงจะนำหลักศาสนาหรือ หลักปฏิบัติ มาชี้ช่องบอกทางให้เขาได้เข้าใจ ชี้ช่องบอกทางให้เขาเข้าถึงและก็ให้เขาได้ พัฒนาจิตของตัวเองเป็นลำดับ ซึ่งเราจะไป force เขาแรงๆ ไม่ได้ เราจะไปกดดันให้เขา ทำอย่างที่เราอยากให้เขาทำไม่ได้ เราต้อง ถามก่อนว่าสิ่งที่เราไป force เขาให้เขาทำ ถ้าเราไปทำอย่างนั้นบ้างเราจะรู้สึกอย่างไร

(หลวงตาปพนพัชร: ๒: L ๖๕-๗๐)

๓. ให้ความรักและความเมตตาแก่ผู้ที่มีความทุกข์

ไม่ว่าใครเมื่อได้มาอยู่ใกล้หลวงตา ทุกคนต่างพูด เป็นเสียงเดียวกันว่าลืมนความเครียด ความกังวลที่เกิดขึ้นใน ชีวิตของตนเองไปชั่วขณะ มีแต่ความสนุกสนาน ขบขัน ท่านชอบมีเรื่องตลกเฮฮาเล่าให้ผู้ป่วยและญาติฟัง และ ทุกครั้งที่ท่านไปตรวจผู้ป่วยตามตึกต่างๆ ผู้ป่วยและญาติ จะรู้สึกอบอุ่นและดีใจที่ท่านมาหา ความรัก ความเมตตาที่ ท่านมีให้กับผู้ป่วยและญาติมีมากมายมหาศาล เพราะ ปณิธานของท่านที่มีความตั้งใจแล้วว่า ชีวิตที่เหลืออยู่นี้ จะอุทิศตนเพื่อผู้ป่วยและผู้ที่มีความทุกข์ด้วยกำลังและ ความสามารถของท่านที่มีอยู่ ความรักความเมตตาที่เกิดขึ้น

ก็เกิดจากความเข้าใจในความทุกข์ของผู้ป่วย ดังที่ผู้ป่วย คนหนึ่งให้สัมภาษณ์ว่า “ท่านมีเมตตากับเรา ใจดี สนใจเรา มาตรวจตลอดมาตามตลอดระยะเวลา วันนี้เราปวดแคไหล่ วันนี้เราเป็นอะไร ท่านสนใจเราดีมากประทับใจท่าน คือ ไปไหนไม่เคยเจอแบบนี้” (ผู้ป่วย ๔: L ๔๔-๔๖)

๓.๑ ทำงานเพื่อทุกคนอย่างเต็มที่

ความเหน็ดเหนื่อยและอ่อนล้าย่อมเกิดขึ้นได้ กับทุกคนเมื่อทำงานด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจ หลวงตา ปพนพัชรมีความตั้งใจทำงานเพื่อเยียวยาจิตใจผู้ป่วยและ ผู้ที่มีความทุกข์อย่างเต็มกำลังและความสามารถ จากแต่ ก่อนท่านเป็นพระป่าที่มุ่งปฏิบัติธรรม ปลีกตัวออกจากสังคม หาความสงบภายในจิตใจ แต่เมื่อท่านป่วยเป็นมะเร็ง ทำให้ ท่านได้เรียนรู้ชีวิต และเข้าใจความจริงของชีวิตมากขึ้น การปฏิบัติธรรมไม่ใช่การมุ่งหนีออกจากสังคม แต่เป็นการ กลับมาสู่สังคม กลับมาเพื่อช่วยเหลือสังคม ช่วยเหลือคนที่ มีความทุกข์ยาก ให้เขาได้เห็นถึงธรรมะ ลัทธิธรรมของชีวิต สร้างปัญญาให้เกิดขึ้นกับพวกเขาตามแนวทางพระพุทธ- ศาสนา ดังที่ท่านให้สัมภาษณ์ว่า

เข้าใจเขา พยายามที่จะเข้าถึงเขาให้ มากที่สุด เท่าที่เรามีโอกาสมีเวลา มีแรงช่วย คือเราจะไปช่วยเกินแรงได้ใจวันหนึ่งก็มี ๒๔ ชั่วโมง มันไม่เคยเกิน ๒๔ ชั่วโมง กับ หนึ่งนาที่ซักที พอเที่ยงคืนปุ๊บ มันไม่เคยไป เที่ยงคืนสองนาที่ มันอยู่ของมันอย่างนั้น เราก็ต้องทำงานเท่าที่เราทำเราก็กทำเต็มที่ ทำทั้งกลางวันกลางคืนดีสามตื่นขึ้นมา ทำงาน เหนื่อยก็นอนแผ่สองสัปดาห์

(หลวงตาปพนพัชร: ๒: L ๔๐๖-๔๑๑)

และคำให้สัมภาษณ์จากผู้ป่วยคนหนึ่ง

กลัวท่านเหนื่อย ดูลีหลวงตาว่างอะไร ว่างอะแยะไปหมดเลย ท่านเหนื่อย อยาก ให้ท่านเอาให้ถึงแต่กลัวท่านเหนื่อย ไข้กี้ยัง

ต้องลงมา ไม่สบายก็ยังคงลงมา เสียใจ
มีแล้วก็ยังลงคิดในใจเหนื่อยหลวงตาก็คัก
บ้างสิ ท่านลงมานั่งทำกิจกรรมกับผู้ป่วย
(ผู้ป่วย ๒: L ๒๒๒-๒๒๖)

๔. ให้ธรรมะและนำปฏิบัติธรรม

หลวงตาเคยผ่านประสบการณ์ความเจ็บปวดจากการป่วยเป็นมะเร็ง ท่านรู้ว่ามีทุกข์ทรมานอย่างไร การแพทย์สมัยใหม่อาจจะสามารถรักษาได้เพียงร่างกายเท่านั้น แต่เรื่องของจิตใจเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อน ผู้ป่วยจำนวนมากนอกจากต้องทนทุกข์ทางกายแล้ว ทุกข์ทางใจพวกเขาก็ต้องการได้รับการเยียวยาเช่นเดียวกันกับทุกข์ทางกาย ญาติผู้ป่วยก็เช่นเดียวกัน ช่วงที่หลวงตาป่วยสิ่งสำคัญของการเยียวยาจิตใจคือพลังใจในการต่อสู้กับโรคร้าย และพลังใจที่ท่านได้รับ คือ ธรรมะในพุทธศาสนาและการปฏิบัติธรรม ยามที่ท่านเจ็บปวดทรมานการกำหนดความเจ็บตามที่ต่างๆ การภาวนาพุทโธ หรือการระลึกถึงความตายทำให้ท่านปล่อยวางทุกอย่างรอบกาย และหันเข้าสำรวจสภาวะใจที่เกิดขึ้นกับตนเอง ท่านจึงผ่านพ้นวิกฤติแห่งชีวิตนี้มาได้

๔.๑ ธรรมะเป็นเครื่องมือในการเยียวยาจิตใจ

หลวงตามองว่ายาที่สำคัญที่สุดในการเยียวยาจิตใจ คือ ธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นโอสถที่ช่วยให้ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยเข้าใจตนเองและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ตามความเป็นจริง สามารถยอมรับกับเหตุการณ์ที่ตนเองกำลังประสบด้วยความยินดี ดังนั้นการมาอยู่ที่นี่หลวงตาไม่ได้มองเพียงการรักษาพยาบาลผู้ป่วยมะเร็งให้หายเท่านั้น เพราะท่านเข้าใจดีว่าโรคมะเร็งเป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ แต่ผู้ป่วยจะอยู่กับโรคมะเร็งด้วยใจที่ยอมรับได้อย่างไร และญาติผู้ป่วยจะทำใจยอมรับได้อย่างไรเมื่อคนที่รักต้องมาป่วยเป็นมะเร็ง สิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญที่หลวงตานั่งย้ำอยู่เสมอ ดังที่ท่านกล่าวว่า

“การที่เราอยู่โรคมะเร็งไม่ใช่ว่าเข้ามารับกินยาเอายากลับไปบ้าน อย่างนั้นก็ไม่ได้ แต่ต้องเอาธรรมะเข้าไปด้วย ใจมีธรรมะและปรับปรุงตนเองพัฒนาจิตใจตนเอง พัฒนาทุกอย่างตามสภาพความเป็นจริงทุกวัน” (เทศน์ที่โรคมะเร็งวันศุกร์ ที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๓ เวลา ๒๐.๓๐ น.-๒๑.๐๐ น.)

๔.๒ การเข้าใจในการทำสมาธิ

การฝึกสมาธิมีรูปแบบและกลวิธีต่างๆ กัน ซึ่งขึ้นอยู่กับอาจารย์ที่สอน หรืออาจขึ้นอยู่กับอุปนิสัยที่เรียกว่า จริตของแต่ละคน แต่ถึงแม้จะมีรูปแบบมากมาย แต่การทำสมาธิมีแนวร่วมจุดร่วมเดียวกัน คือ ทำอย่างไรจะให้จิตมากำหนดแน่วแน้อยู่กับสิ่งสิ่งเดียว ที่เรียกว่า จิตมีอารมณ์เดียว ไม่ฟุ้งซ่านซัดส่ายไปหาล้างอื่นหรืออารมณ์อื่น ช่วงเวลาที่หลวงตาป่วยเป็นมะเร็งและทำการรักษาด้วยแพทย์สมัยใหม่ อาการเจ็บปวดทางกาย และผลของการรักษาทำให้ท่านทรมาน การทำสมาธิเป็นวิธีการหนึ่งที่ท่านใช้ในการบรรเทาความเจ็บปวด และผลของการทำสมาธิไม่ใช่แค่ร่างกายที่ทุเลาเบาบางลงจากความเจ็บปวด แต่ท่านกลับได้พบหมายความของชีวิต เข้าใจความจริงที่เกิดขึ้นกับร่างกาย เกิดการวางรูปวางนาม ปล่อยวางทุกอย่างรอบตัว เมื่อจิตใจมีความสงบ ดังนั้น การทำสมาธิจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่หลวงตาใช้ในการเยียวยาจิตใจผู้ป่วย ญาติ และผู้ที่มีความทุกข์ บางครั้งท่านก็ใช้การทำสมาธิควบคู่ไปกับการสอนธรรม เมื่อผู้ป่วยและญาติอยู่ในภาวะที่สงบใจน้อมรับฟังธรรมที่ท่านสอน

ทุกวันนี้ถ้ามีอาการปวดหัวขึ้นมาจะไม่ทานยาแก้ปวดเลย จะนั่งสมาธิพุทโธๆ อย่างเดียว สมาธิไม่จำเป็นต้องนั่งกลางคืนอย่างเดียว เรากวาดถนนก็ทำสมาธิได้ เราทำให้จิตใจเราสงบมากเท่าไร นั่นแหละคือผลประโยชน์ต่อตัวเราเท่านั้น

(มณี วรรณเจริญกิจ ม.ป.ป.: ๑๗๔)

๔.๓ การเตรียมจิตใจให้สงบ

ในวาระสุดท้ายของชีวิต ซึ่งไม่มีใครรู้ว่า จะเกิดขึ้นเมื่อใด สิ่งสำคัญคือการเตรียมจิตใจรับกับสิ่งที่เกิดขึ้น อยู่เสมอ หลวงตาจึงหมั่นให้ผู้ป่วยได้ฝึกฝนอบรมศีล สมาธิ และปัญญาเป็นประจำ คือการทำบุญ ทำทาน รักษาศีล หลายคนเมื่อยังไม่ป่วยเป็นมะเร็งก็ไม่เคยคิดที่จะทำบุญ แต่เมื่อป่วยแล้ว ถึงจะรู้จักการทำบุญ หลวงตา อยากให้ผู้ป่วย และญาติสร้างบุญสร้างกุศลให้เกิดขึ้นกับตนเองมากๆ บุญสามารถทำได้หลายวิธีไม่ว่าจะเป็นทางกาย วาจา และใจ หมายถึงการสำรวมอยู่ในศีล สมาธิ และปัญญานั้นเอง การสร้างบุญกุศลก็เพื่อเตรียมจิตใจเราให้อยู่ในความสงบ ไม่หวั่นไหวสั่นคลอนไปกับสิ่งที่เข้ามากระทบกับชีวิต และทำให้จิตใจเราได้รับการบิบบัน เป็นทุกข์ทางใจ ดังที่หลวงตาว่า

บุญทั้งหลายเราต้องทำ กรรม
ทั้งหลายที่ดีกุศลธรรมสร้างไว้เสมอ
อกุศลกรรมอกุศลจิตที่ทำให้จิตเราเศร้า
หมองแม้เพียงเล็กน้อยเราก็ต้องตัดมัน
ออกไป ไม่ให้เข้ามาในจิตของเราไม่ว่าเรื่อง
อะไรทั้งนั้นที่มันทำให้ใจเราเศร้า ใจเราไม่
สงบ

(เทศน์ที่อโรคยศาล วันเสาร์ ที่ ๒ ตุลาคม

๒๕๕๓ เวลา ๒๐.๑๕ น.-๒๑.๐๐น.)

ตลอดระยะเวลาหกปีที่หลวงตาปพนพัชร จิรธัมโม ได้ทุ่มเทกายและใจในการเยียวยาจิตใจผู้ป่วยมะเร็ง ญาติผู้ป่วย ตลอดจนผู้ที่มีความทุกข์ ให้เข้าใจถึงสัจธรรม ความจริงของชีวิต ตามแนวทางพระพุทธศาสนา คือ การยกระดับจิตใจจากจิตใจที่บิบบัน ใจที่มีติดบอดจมอยู่กับ ความทุกข์ มาสู่สภาวะใจที่ปลอดโปร่ง สว่างสดใส คือมีใจ ที่สงบร่มเย็น ไร้ซึ่งความทุกข์ ความทรมานและความตั้งใจ ที่ท่านทำ สอดคล้องเจตนารมณ์ของพระพุทธเจ้าที่ทรงบอก ให้สาวกของท่านปฏิบัติ คือการให้พระสงฆ์ทั้งหลายท่องเที่ยว

ไปเพื่อเผยแผ่ธรรมที่พระองค์ทรงแสดง เพื่อโปรดสัตว์ ทั้งหลายที่เต็มไปด้วยกองทุกข์ มีอวิชชาความงำ ไม่สามารถ เข้าใจความจริงของชีวิต และธรรมชาติ ให้พวกเขาได้เห็น ธรรม ได้เข้าใจความจริงของชีวิตตามความเป็นไปกฎแห่ง ธรรมชาติ หรือสร้างสัมมาทิฐิให้เกิดขึ้นแก่พวกเขา

งานเยียวยาทางจิตใจของพระสงฆ์แต่ละรูปที่ พบในสังคมจึงมีวิธีการที่หลากหลาย พระสงฆ์บางรูปใช้ พิธีกรรมเป็นสื่อกลางในการช่วยเหลือผู้ที่มีความทุกข์ เช่น การสะเดาะเคราะห์ในรูปแบบต่างๆ บางรูปใช้การพยากรณ์ โชคชะตาควบคู่ไปกับการให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาชีวิต บางรูปสอนปฏิบัติธรรม กรรมฐาน และเทศนาสอนธรรม ดังเช่นงานวิจัยของพระมหาธนี นันทวิสาร (๒๕๔๐) ศึกษา บทบาทของพระสงฆ์กับการรักษาสุขภาพ : กรณีศึกษา พระครูจันทคุณวัฒน์ ผลการวิจัยพบว่า พระครูจันทคุณวัฒน์ มีบทบาทในการรักษาสุขภาพให้ผู้ป่วยทั้งภายในและภายนอก หมู่บ้านโดยปัจจัยที่ทำให้ผู้ป่วยมารักษากับหมอพระคือ ประสิทธิภาพของยาสมุนไพร และวิธีการรักษาโรคของ หมอพระ ที่ใช้วิธีแบบพุทธไสยศาสตร์แบบพื้นบ้าน ประกอบ กับวิธีการแบบการแพทย์แผนไทย ผู้ป่วยภายในส่วนมากใช้ ยาของหมอพระรักษาประกอบกับการรักษาของการแพทย์ แผนใหม่ ส่วนผู้ป่วยภายนอกซึ่งส่วนใหญ่อยู่ต่างจังหวัดมา ทำพิธีไสยศาสตร์ที่วัดกับรับยาไปรักษาเอง พบว่าพระครู จันทคุณวัฒน์กับชุมชนมีความสัมพันธ์และส่งเสริมสนับสนุน ซึ่งกันและกัน จะเห็นว่าวิธีการของพระครูจันทคุณวัฒน์มี ความแตกต่างจากหลวงตาปพนพัชร แต่อย่างไรก็ตามทั้ง สองท่านมีสิ่งที่เป็นจุดร่วมเดียวกัน คือ การมอบธรรมะให้ กับผู้ที่มีความทุกข์ ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของพระสงฆ์

Corsini & Wedding (2008) กล่าวว่า งาน เยียวยาจิตใจทางพุทธศาสนานั้นไม่ใช่เพียงการรักษาจิตใจ เท่านั้น แต่เป็นการพัฒนาจิตใจจากความทุกข์ มาสู่ความสงบ

ความสงบที่เกิดจากปัญญาที่เข้าใจความจริงของชีวิต ดังนั้น ผู้ป่วยมะเร็ง และญาติเท่านั้น แต่เป็นการพัฒนาจิตใจพวก
บทบาทของหลวงตาปพนพัชร จิรธัมโม จึงไม่ใช่แค่การรักษา เขา ให้พวกเขาเข้าใจธรรมชาติของชีวิต

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- งามพิศ ลัดยศสงวน. (๒๕๔๗). **การวิจัยเชิงคุณภาพทางมานุษยวิทยา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาย โพธิ์ลีตา. (๒๕๕๐). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชื่นจิตต์ เพชรชาติ. (๒๕๔๔). **การศึกษาความสามารถในการให้คำปรึกษาของพระภิกษุสงฆ์**. รายงานวิจัยฝ่ายอบรม
อนามัยในบ้าน ศูนย์ฝึกอบรมปฐมพยาบาลและสุขภาพอนามัย สภาวิชาชีพ.
- ณรงศักดิ์ ธีระวงศ์. (๒๕๕๑). **การรักษาโรคมะเร็งของอโรคยศาล วัดคำประมง**. รายงานการวิจัย อโรคยศาล
วัดคำประมง.
- นวรรตน์ สุวรรณผ่อง. (๒๕๒๔). **การศึกษามหาบทของพระสงฆ์ไทย กับงานสังคมสงเคราะห์จิตเวช**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บรรพต วีระชัย, บุญลือ วันทายนต์ และอร วีระชัย. (๒๕๒๓). **พระสงฆ์กับสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (๒๕๔๖). **พุทธธรรม** (พิมพ์ครั้งที่ ๑๑). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์
ราชวิทยาลัย.
- พระมหากิจการ โชติปัญโญ (ยุติพันธ์). (๒๕๔๗). **การศึกษาพุทธวิธีการให้การปรึกษาที่ปรากฏในพระสูตรตันตปิฎก**.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์
ราชวิทยาลัย.
- พระมหาธานี นันทวิสาร. (๒๕๔๐). **บทบาทของพระสงฆ์กับการรักษาสุขภาพ : กรณีศึกษาพระครูจันทคุณวัฒน์
วัดน้ำวน ตำบลบางเตือ อำเภอบึง จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนา
ชนบทศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระมหาบุญเกิด มะพารมย์. (๒๕๔๔). **บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทยกรณีศึกษา :
หลวงพ่อบัว อีสสุโร วัดป่าเลไลยก์ และเครือข่ายจังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชา
พัฒนาชนบทศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระมหาไพสิฐ สัตยาธ. (๒๕๔๒). **บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบทศึกษากรณี : พระเทพสิมามรณกับการพัฒนา
ชนบทในจังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาชนบทศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (๒๕๒๓). **สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- พระศรีวิสุทธิโมลี. (๒๕๑๖). **บทบาทของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิธานกุล.
- พุทธทาสภิกขุ. (๒๕๕๐). **สุขภาพทางจิตวิญญาณ**. กรุงเทพฯ : กลุ่มพุทธทาสศึกษา มูลนิธิเมตตาธรรมรักษ์.
- แพรงค์ทริส, ด. (๒๕๕๑). **การเขียนความเรียงทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์** [Studying for a degree in the
humanities and social sciences] (พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ : เอกสารประกอบการสอน.
ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ต้นฉบับพิมพ์ปี ๑๙๘๖)

- มณี วรรณเจริญกิจ. (ม.ป.ป.). **หนังสือที่ระลึกงานพระราชทานปริญญาบัตรวิทยาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต.** กรุงเทพฯ :
ธีรานุสรณ์การพิมพ์.
- มณี วรรณเจริญกิจ. (ม.ป.ป.). **อโรคยศาล วัดคำประมง.** กรุงเทพฯ : ธีรานุสรณ์การพิมพ์.
- ลักขณา สริวัฒน์. (๒๕๔๘). **การศึกษารายกรณี.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วไลพร ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม. (๒๕๒๑). **บทบาทของพระสงฆ์ไทยที่เป็นหมอพระในด้านการบำบัดรักษาโรค
แก่งูมุนชน.** รายงานการวิจัย ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมบัติ สกุลพรรณ. (๒๕๔๒). **ความรู้และการปฏิบัติกิจกรรมของพระสงฆ์ด้านสุขภาพจิตชุมชน.** วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภางค์ จันทวานิช. (๒๕๔๖). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ ๑๑). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (๒๕๕๑). **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ ๘). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร อาจเดช. (๒๕๔๔). **บทบาทหมอพื้นบ้านทางด้านสุขภาพจิตชุมชน : กรณีศึกษาหมอธรรมบุญ นานวล
บ้านดอนส้มพันธ์ ตำบลท่าหาดยาว อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- โสรัจ โปธิแก้ว. (๒๕๕๒). **การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ.** บรรยายวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๒. คณะจิตวิทยา, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- หาญณรงค์ คชะ. (๒๕๕๐). **การขับเคลื่อนวิถีพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม : ศึกษากรณีพระสุบิน ปณีโต วัดไผ่ล้อม
อำเภอเมือง จังหวัดตราด.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสังคม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ภาษาอังกฤษ

- Chio, C.C., Shih, F.J., Chiou, J.F., Lin, H.W., Hsiao, F.H., & Chen, Y.T. (2008). "The lived experiences of
spiritual suffering and the healing process among Taiwanese patients with terminal cancer."
Journal of Clinical Nursing 17, 735-743.
- Corsini, R.J., & Wedding, D. (2008). **Current psychotherapies.** USA: Thomson Brooks/Cole.
- Denzin, N.K., & Lincoln, Y.S. (Eds.). (2000a). **Handbook of qualitative research** (2nd ed.). Thousand
Oaks, CA: Sage.
- Eisendrath, P.Y., & Muramoto, S. (2002). **Awakening and insight Zen Buddhism and psychotherapy.**
New York: Brunner-Routledge.
- Faiver, C., Ingersoll, R.E., O'Brien, E., & McNally, C. (2001). **Explorations in counseling and spirituality:
philosophical, practical, and personal reflections.** Canada: Thomson Learning.
- Gombrich, R.F. (1996). **Theravada Buddhism.** London: Routledge.

- Heinze, R.I. (1951). **The Role of the Sangha in modern Thailand**. Taipei: The Orient Cultural Service.
- Heinze, R.I. (1988). **Trance and healing in Southeast Asia today**. Bangkok: White Lotus.
- Kate, C.B., Spitzer, J., & Koffman, J. (2009). "Involvement of Rabbinic and communal authorities in decision-making by Haredi Jews in the UK with breast cancer: An interpretative phenomenological analysis." **Social Science & Medicine** 68, 323-333.
- Leavey, G., Loewenthal, K., & King, M. (2007). "Challenges to sanctuary: The clergy as a resource for mental health care in the community." **Social Science & Medicine** 65, 548-559.
- Peltzer, K. (1997). "The role of religion in counseling victims of organized violence." **The Journal of Transpersonal Psychology** 29, 13-29.
- Sheikh, A.A., Sheikh, K.S. (1989). **Eastern & western approaches to healing: Ancient wisdom & modern knowledge**. Canada: John Wiley & Sons, Inc.
- Simon, C.E., Crowther, M., & Higgerson, H.K. (2007). "The Stage-specific role of spirituality among African American Christian women throughout the breast cancer experience." **Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology** 13, 26-34.
- Simoni, J.M., Martone, M.G., Kerwin, J.F. (2002). "Spirituality and psychological adaptation among women with HIV/AIDS: Implications for counseling." **Journal of Counseling Psychology** 49, 139-147.
- Stake, R.E. (2000). "Case studies" In N.K. Denzin and Y.S. Lincoln (Eds.), **Handbook of qualitative research**, Second Edition (p. 435-454). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Sullivan, L.E. (1987). **The Encyclopedia of religion**. New York: Macmillan and Free Press.
- Suzuki, L.A., Ahluwalia, M.K., Mattis, J.S., & Quizon, C.A. (2005). "Ethnography in counseling psychology research: Possibilities for application" **Journal of Counseling Psychology** 52, 206-214.
- Welwood, J. (2002). **Toward a psychology of awakening: Buddhism, psychotherapy, and the path of personal and spiritual transformation**. Boston & London: Shambhala.